

મહાજ્ઞાનાજ્ઞાન

શ્રીમન્મહા કવિ
પ્રેમાનંદભટ્ટનું રચેલું.

તેનો સ્વારોદ્યાવકાશી.

વડોદરાના બુકસેલર રણ-

છોડવાલ મોતીરામે

૨૦૪૩ છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યું.

જમદાવાદ મધ્યે.

મામાની કચેલી મધ્યે જમદ. પાણી

નાઈટેડ પ્રિન્ટીંગ અને લગ્નરત્ન

જે લગ્નની કંપની (સિમિલે)

ના પ્રેક્ષામાં રણછોડલાલ

ગંગારામે છાપ્યું.

સંવત ૧૮૪૦ સને ૧૮૮૩

ફિમત ૧૦-૮-૦

જાપુર ન્હા સને ૧૮૪૧ ના ૨૫મા

આદર મુલખરજીદરસાત

પ્રયુક્ત.

સૂચના.

પ્રેમાનંદ સરખા સમર્થ ને પ્રેખ્યાત કવિધરના કાવ્યને પ્ર-
સ્તાવનાની જરૂર નથી, પણ સદ્ગૃહસ્થોને સૂચયવાનું જે-
રહસ્ય છે, જ્ઞા મૃદાલસા જાણ્યાન, એ મારકંડ પૂરાણમાંનો
કથા ભાગ છે. જેનો સારારો એવો છે કે પાંડવોએ કૌરવકુળ
નિકંદન કર્યું. ત્યાર બાદ યુધિષ્ઠિરે મહાજેદ જિત્યન્ન થયો તેવે સમેયુ
ધિષ્ઠિરની સત્તામાં નારદમુનિ જાણ્યા, ને સત્તા ચત્યત્તેઈ પુછ્યું કે તમે
એ દુસ્મનોનો ભય ટાળ્યોને કયે રામાટે જિદારીછો. ત્યારે યુધિષ્ઠિરે
કહ્યું કે મુનિમહારાજ મેં જાપાપી પેટ માટે મારાકુળને નિકંદન કર્યું,
ને ફરી કોઈ ક્યજામાં પણ ભેયું નહીં. મારે હે મુની મહારાજ કોઈ
જ્ઞાનીને ભસ્મ પયું, ને ફરીને જીવ્યું ફરો? મુનીએ કહ્યું કે હા મૃદા-
લસા નામે એકરત્રી મૃત્યુ પામી તેને ભસ્મ ફરી ને તે ફરીને જીવી
છે. યુધિષ્ઠિરે કહ્યું કે, મુનીમહારાજ મને કૃપા કરી તે કથા ફરી સંભ-
ળાવો, કે મારા જીવને સંતોષ થાય. તે જીપરથી રૂઢીયે યુધિષ્ઠિરને
જ્ઞા કથા ફરી સંભળાવી છે.

જ્ઞા કથા ઘણી રસાળંકાર છે. ને જેની પ્રત જ્ઞાતદીન સુધી
છપાયેલી ભેદામાં જાયેલી નહા. તેથી ઘણા લોકોના જ્ઞાગ્રહણ
પરથી જેની લખેલી પ્રત વડોદરાના. ઠકર. કાલીદાસ જેયરદાસ
પાસેથી લાવી તેને સુધ્ધ કરાવી તેના જીપરથી જાબાહાર પાડી છે.
માટે તે લખેલી પ્રત જાપનારનો જાત્નાર માનવા જ્ઞાત્યોજે પૂજીનેથી.

તા. ૧૫ માહે ડીસેમ્બર
સને ૧૮૮૩

જુલસેવર. ઠકરણછેડલાલમોતીરામ

(સફી.)

પ્રસિદ્ધ કર્તા.

જ્ઞા પુસ્તક સંબંધી સર્વે જાપીકાર પ્રસિદ્ધ કર્તાએ પોતાને રચાથી ન
રખ્યા છે.

બ્રહ્મજાળ.

નીચે લખેલાં પુસ્તકો મારે ત્યાંથી મળશે.

સુધન્વા જ્ઞાપ્ત્યાન. મહાનન્દવિપ્રેમાનંદકૃત.....૩૦-૬-૦

બ્રજંધર જ્ઞાપ્ત્યાન. ખંખાતવારીનેવારીકૃત.....૩૧-૮-૦

ખલ્લિમન્યુ જ્ઞાપ્ત્યાન. પ્રેમાનંદકૃત.....૩૧-૯-૦

લક્ષ્મિભુજને પાર્યતિભુજનો સંવાદ.....૩૦-૧-૦

સુંદરસ્ત્રીવીલાસ મનહર ગરબાવળી જ્ઞાપ્તિબીજી.....૩૦-૮-૦

જોખાદરણ પ્રેમાનંદકૃતની પરથી દયારામભાઈએ સુધાયે.....૩૧-૮-૦

પંદ્રહાસ જ્ઞાપ્ત્યાન. (હરેપછી).....૩

યડોદરાચાર્યન સ્વાધે પ્રસ્તાવિક પ્રસંગ.....૩૦-૪-૦

ગાયકવાડી રાત્ર્યનો ઈતિહાસ.....૩૦-૪-૦

ગાયકવાડ ઈલાકાની ભૂગોળ.....૩૦-૧-૬

અંધેરી નગરીનો ગર્ધવસ્ત્રેન (હરગોવિન્દદાસકૃત).....૩૧-૪-૦

મૃદાલરી જ્ઞાપ્ત્યાન. (પ્રેમાનંદકૃત).....૩૦-૮-૦

નરસિંહ મેફેતાના પિતાનું શ્રાદ્ધ. લેવારીકૃત.....૩.

લેવારીકૃત કાવ્ય. (હરેપછી).....૩

જ્ઞાપ્તિયાય કાવ્યદાઓ તથા વારતાઓ તથા શાળોપણોગી

તથા નાટકો વીગેરે હરેક ભતનાં પુસ્તકો મારે ત્યાંથી મળશે.

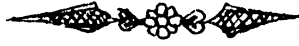
સુબડોદરા. રાયપુરાનવાળો (પુકુરેલર મદરણછોડવાલ મોતીરામ

સાહેબની હવેલીનીથે).....૩

સહી.

મૃદાલશાઝાખ્યાન.

શ્રી ગણેશાય નમઃ ॥ ॥ શ્રી સારદાય નમઃ ॥

અથ શ્રી કૃષ્ણની કૃપાએ કરીને ઝાખ્યાન મૃદાલ
શાનું લખ્યું છે ॥ ॥ કડવું પીણું ॥ ॥

રાગ કેદારી ॥ ॥ પ્રથમે પ્રણમું ગણપતી ॥
નેથી તને મહા દુરમતી ॥ સાર કરો મુને સર્વ-
તી ॥ હું મૂઢ મતિ લેતો નથી ॥ ॥ ॥ ॥

॥ ॥ સેવક બની તમ તણો ॥ કલ્યાણિક
રો ક્રીપાયે ॥ કમળ ત્નુ કુંવરીને આરાધું ॥ ને મને

રથ પૂરણ થાયે ॥ રા ॥ દાસ બની દયા મન આ-
ણી ॥ દેવિ થને ત્વહિમાન ॥ ગત આપો પદ્મનં

ધ કરવા ॥ મૃદાલશા ઝાખ્યાન ॥ ૩ ॥ વૈસમ પા-
યન વાણિ વદે ॥ સુંણ જનમેને રાજન્ ॥ શ્રેકવા

ર યૂધિષ્ઠર રાજા ॥ હસ્તિના પુરમાં ફેરતજા ॥
જા તો વન સર્વે સૂન્ય તાસે ॥ કૌરવ ગયા સુર

લોક ॥ તેથી યૂધિષ્ઠર રાજ કરંતે ॥ અંતર ઝીપે ન્યો
શોક ॥ પા ॥ અરર આ પાપી પેટ માટે ॥ સર્વ જન્મ

પમાડ્યા મર્ણ ॥ શુભને માથે સૈલ પડો ॥ આરા
જ છે લોકિવર્ણ ॥ ૬ ॥ પોતે કરે છે કલ્પના ॥ જ્ઞે

વેળાવ્યા નારદ મુન્યા પાંડવ ઝલ્ય ભેગા વણિ
 ભેતે ॥ સત્તા દિઠી છે સૂન્યા ॥ ૭ ॥ મહીપતી મળ-
 વા ઘર્યા ॥ મળી દિધું મુનીને માન ॥ દિવ્યાસને
 જે સાડિ લૂપે ॥ પૂન્યા શ્રી ભગવાન ॥ ૮ ॥ વિસ્મ-
 ય થઈને દેવ રૂપી એ મા ॥ પાંડવ પ્રત્યે પૂછે ॥ સૂત્ર
 ર કો ભાસતા નથી એ ॥ કારણ કહોની શું છે ॥ ૯ ॥
 ॥ શાખારી ત્રુ કેરી લાળી ॥ રહ્યા ન કો ઝઘાં રાયા ॥
 પ્હાંયે પાંડવ ક્ષેમ કુશળે ॥ શ્રી હરી ભેદને સ્ફાયા ॥
 ૧૦ ॥ નીરો કટક પૃથ્વિયે પડ્યું ॥ દિહું સ્વર્ગનું સુઝ
 ॥ તે તમ મનસાથી બુવો એ ॥ કોણ પ્રગટ્યું દુઃખ
 ૧૧ ॥ ધર્મ કહેરે શામળ ॥ મ્હેં માર્યા સદ્ બન્ના ॥ ૧૨ ॥
 રિ મ્હેં દીધું નહિં એ ॥ એ કો વાર સ્વપન્ના ॥ ૧૩ ॥ પિ-
 ત્રાઈ ભાઈ પિતા મફ ગુરુ ॥ તે હપ માડ્યા મ-
 ણી ॥ અભિમન્યુ સરખો પુત્ર પડિયો ॥ સગો જાં
 ધવ ફણી ॥ ૧૪ ॥ ગહનગત સંસાર નિ ઝે છે ॥ મા-
 યાનું આવણી ॥ કહો નારદ ॥ શું ફરી ॥ કો-
 ણ પામે છે મણી ॥ ૧૫ ॥ મણી પામ્યાને છેંન દિ-
 ધું ॥ ફરિ ભુવે છે જીભ વારા ॥ યમ લોકથિ પાછું
 દર્યું હોયા ॥ તે કહો બ્રહ્મા કુમાર ॥ ૧૬ ॥ દેવ રુષિ એ
 મખોલિયા ॥ સૂણો યુધિષ્ઠર રાજા ॥ મૃદાલ-

શામરિને બિચીછે ॥ તેહનું કહું આજ્ઞાન ॥ ૧૬
 ॥ કથા જોઈ ઈતિહાસની ॥ મહા માર્કન્ડ પૂરાણા
 ધર્મકહેરે સ્વામિજી તે ॥ કહોની યથાર્થ વાણા ॥ ૧૭
 ॥ ॥ વળણા ॥ ॥ કહિયે વેણા પાણ મુળ
 ને ॥ પ્રેમધરિ ઈતિહાસરે ॥ પુનરપિ જીવી પ્રેમદા
 ॥ તે કવણ કારણ હાસરે ॥ ૧૮ ॥ ॥ કહવું ॥ ૧૯
 ॥ ॥ રાગ આરિ ॥ વરી ॥ ॥ નારદ જી શ્રી
 મ શ્રીચરેરે ॥ સાંત્વણ પાંડુ કુમાર ॥ રૂરી માર્કન્ડ
 તપ કરતા કહું ॥ ન્નન વિ તટ મોત્તર ॥ ૧ ॥ મધવ
 ને મનચિંતા બિપની ॥ રખે લેતો ઈંદ્રાસન્ના
 મેનકા છળવા મોહલી ॥ નેમ તપ થાયે નિર્ધન
 ॥ ૨ ॥ સાંચરી સાંતરી થૈને ॥ સજી શુભરંગાર
 ॥ મુની મુખ જાગળ આવિને ॥ કરતી હવી થૈ
 કાર ॥ ૩ ॥ કોકિલા કંઠે કરિને ॥ ગાતિ સંગિત ગી
 ત ॥ પંચ જાણ માયી મકર દ્વન્ના ॥ તે ચિન્નયો
 અતિ તાજા અતંગ યકો આકૂળ વ્યાકૂળ ॥ તપ
 થયો તપનો ભંગ ॥ બિડિ ચાલ્યા અજળા પુરે ॥
 દેખી સરિર સુરંગ ॥ પા બિડિ મેનકા અંતરિક્ષ
 મારગો ॥ રૂરીનું હવું કેવલ મન્ત્ર ॥ કામ પૂરણ
 કાંઈ ન સૂઝે ॥ પછે દોડતા તે વન્ના ॥ કાચિર્ય

પડિયું તટ ઊપર ન્હાં ॥ રૂશિ ગયા ગંગાતીરા ॥
 એક ઘટિકાએ ગરુડિ દળિ ॥ વણિ શુદ્ધ થયું ન
 શરિરા ॥ જાએ એકે એક ત્હાં જગતી આવી ॥ મ
 ઞ્હનું ધારિ લોભના ॥ તર્તુ પિર્યંજતિ ઊભવળ
 દિહું ॥ કીધું તે પ્રાસના ॥ વાગર્લ રહ્યો તે પશિણી
 ને ॥ પ્રસવ્યા સત્ત કુમારા ॥ પાંખો પરમ મનોહર
 રતના ॥ પણ પુરૂષ તણો આકાર ॥ હા જગતી મ
 ન આનંદ પામી ॥ પ્રેમ ધરીને પાળે ॥ ઊડીને નવજે
 સવા લાગ્યા તવા ॥ તાર ન ઝીલ્યો મળે ॥ ૧૭ ॥
 ત્હાં ફરે પોતાની મેળે ॥ દેંચી આપતી માતા ॥
 તેવે તપરા ॥ ફરતો ને કહું ॥ આવ્યો તેનો તાતા ॥
 ૧૧ ॥ તાપસને આવતો દેખી ॥ ગયાં તેહની પાસે ॥
 પુન્ન કિધી પશિયે મુનિની ॥ તથા ફરખ્યા અતિ ઊ
 લ્હાસે ॥ ૧૨ ॥ માંકેડ મન વિમાસતા ॥ તૂત ત્હાં
 ધ્યવર્તમાના ॥ પશિણીથી પ્રસવ પામ્યા પણ ॥
 મ્હારાં એ સંતાના ॥ ૧૩ ॥ સગાઈ નણાવી સૂ-
 તને ॥ વળિ તે દિ મનવ્યો ઊભેસા ॥ આસને તે-
 હ્યા પોતાને પછિ ॥ આપિયો ઊપદેશ ॥ ૧૪ ॥ નિ
 ગમ રાસ્ત્ર ત્હાં વિયાં ॥ ઝને આપ્યું આતમ
 જ્ઞાના ॥ સંસારનું સુખ તે દુઃખ ફરિને ॥ ઓળખા

व्या ત્નગવાના ॥ ૧૫ ॥ ॥ વળણ ॥ ॥
 ઓળખાવ્યા શ્રી ત્નગવાનને ॥ બ્રહ્મજ્ઞાની સત
 કર્યા ॥ પછી પુત્રને નિજ જ્ઞાન આપી ॥ પિતા અદરા
 ત્હાંથી થયા ॥ ૧૬ ॥ ॥ કુડવું ॥ ૩ ॥ ॥ રા-
 ગકેદારો ॥ ॥ નારદજી એમ ઓથરેરે ॥ ધ-
 મ સુત શ્રવણે ધરે ॥ રું કરે સહુ રૂચિવન વિખે ॥ ખ-
 ઈંદ્ર મૂળ વિદ્યા શિખે ॥ ૧ ॥ ॥ એકરે તુલનડ નામે મુની
 ત્નગવાના ॥ તે ઈચ્છે આતમ જ્ઞાના ॥ તે સ્થાન કુજા
 થી કરે રુલન મુખે ॥ કરો પક્ષી બેઠા તમો સુખે ॥ ૨ ॥
 ॥ ॥ ઢાળા ॥ ॥ રે તુલનડ મુખે જો સિયો
 ॥ પક્ષિને કરી પર્ણામા ॥ ગૂરુ થૈ મુને જ્ઞાન આપો ॥ ફોં
 યાડો શ્રી ધામા ॥ ૩ ॥ ॥ તવ પક્ષિયે શિક્ષ્ય કરી રાખ્યો ॥
 આપ્યો બ્રહ્મ ઊપદેશ ॥ મોહ નળથી મુને મુકાવ્યો ॥
 ફહિ રાખ્યો કર્મ કુળે ॥ ૪ ॥ ॥ સત્ત ગુરુ કરે સાંતળરે
 તનડ ॥ ફરિલ કિત્તિથી મુક્તી મળે ॥ એવું બનણી
 તન્ને તાવે ॥ જાણા ગમન દેરો રળે ॥ ૫ ॥ ॥ શિષ્ય
 કરે સાંતળિયે સ્વામિ ॥ ફોંણ મૃત્યુ થઈ જીવ્યું ॥
 તનસ્મ થઈ યમ લોકથી મૂળિ ॥ ફોંની ફોંણ પાછું
 ફર્યું ॥ ૬ ॥ ॥ ગૂરુ કરે ઈતિહાસ છે એકાતેહ ફહું વિ-
 સ્તારી ॥ ૭ ॥ ॥ મૃત્યુ થઈ જિવીછે ॥ મહાવર ॥ એક

નારી૥ગાગાલ્લવનામે રૂશેશ્વર મ્હોટો૥તેણે
 આરંભ્યોયજ્ઞ૥ગંગાતટ તપ કિધોબાહૂ૥પધ-
 રાવ્યા મુની સુજ્ઞ૥ાટા૥ખ્મ્હ્યચારી ગૃહસ્થ વાન
 પ્રહસ્ત૥અપાત સંન્યાસી ૥સપ્ત ઋષી આદે
 સહૂ આવ્યા૥મુની સહસ્ત્ર અઠ્યારી૥ાડાવેદિ
 યાનિ વરૂંણિ કીધી૥ાકુજરી કીધાસ્થાપન્ના૥હુત
 દ્રવ્ય હોમે નિવેદી માંહો૥ાધુમ્ને છાયો ગગન્ના
 ૧૭૥ાહૂનકેતુદાનવન્ના કુંવર૥ામહા માયાવૈપાપી૥
 પાતાલ કેતુને તાલકેત્૥ાતેણે પ્રભ્ન સર્વ સંતાપી
 ૥૧૧૥ાતે પાંચમે પાતાળ વસિયા૥ાનાદ સાદનન્ન
 ણી૥ાતે ઘેરવેણાધિસ ગયા૥ામહા હર્ષ મનમાં
 આણી૥ા૧૨૥ાઆરોપી પુષ્પની માળ કુંડો૥ાપુત્ર્યા
 પછે મુનીરાય૥ાદૈતકફેલ્લે સ્વામી આવ્યા૥ા
 પાણકોણે કિધી પુત્ર્યા૥ા૧૩૥ાનારદ કહે તમોટવ્યા
 આને૥ાછે ગાલ્લવને ઘેર ભગા૥ાદેવે માંહો માંહે
 વદિને૥ાકુહાડ્યો તમારો ભાગ૥ા૧૪૥ાશક્તિ
 હોયતો ભઈ ભૂયો૥ાપડો યજ્ઞમાં ચૂટી૥ાસામ-
 ગ્રી અનંત છે ત્હાં૥ાતે લૈ આયો લૂટી૥ા૧૫૥ા ૥ા
 વળણા ૥ાલૂંટિ લોહો કફિ વળ્યા નારદાઅ
 સુર સામગ્રી કરે૥ાભટ પ્રેમાનંદ શ્રેમ કહે૥ાપછે શું

पुन्यप्रतापरे ॥ १५ ॥ ॥ इडुं ॥ ॥ ॥ ॥
 रागइहालेरो ॥ ॥ दान्नव जेहुवे मायाडि
 धी ॥ यत्त इखा लंगरे ॥ पृथ्वी लेदी जहार निस-
 र्या ॥ प्रगत्युं प्रौह म्फोटुं अंगरे ॥ दान्नव ॥ टेडा ॥
 नारदने नोतइं ऋषी विसर्या ॥ तेथेकिरीस अं
 तरजावीरे ॥ यत्त लागवा अह्म सुते जा ॥ दैत
 मुक्या हू सडावीरे ॥ दान्नव ॥ रा ॥ इरता गरन ना
 गंगातर परा ॥ मुः जे पाउता स्फोररे ॥ अंन्यो वेरि
 रदि अंतरिक्षे ॥ इरे अंधां घोररे ॥ दान्नव ॥ उ ॥
 इरे इोर एनें इडुडाटा ॥ वरसे भांसु अधिररे ॥
 दशो दिशा जावरिनें लीधी ॥ पापी पाडे यीसरे
 ॥ दान्नव ॥ शा ॥ गिरि तरुवर वरसे परन्त्य ॥ डिगी
 न्हाहा आह्म ए मात्ररे ॥ नेने मते तेम सरवे रहुं
 रे ॥ वरु पुरत्तु पाणी पात्ररे ॥ दान्नव ॥ पाणी
 तमलु ने गर्गायार्य ॥ वशिष्ठ ने वामदेवरे ॥ अ
 त्रिज अगस्त नें दूर्वासा ॥ नाडा सहु ततक्षेवे
 ॥ दान्नव ॥ दा ॥ मित्र वशुण वायू नें वात्मिका रा
 ररी विरेच्या मित्ररे ॥ सरव गया नरह्या जेडी मां
 ॥ पछे गाल्नवे मुडी मित्तरे ॥ दान्नव ॥ उ ॥ ऋषी
 दुः प्रीथै योगम नाहा ॥ पापीष्ट पडीया नुटीरे ॥

યજ્ઞ સામગ્રી નહાંના વિધનીા તે સહુ લીધું લુંટીરે
 ાદાન્તવાાતા પાકરીાકનાં પાત્રન મ્હોટાં ામાંદોલ
 યીં સહુ અન્તરે ા તે સહુ પાતાજે ને નાખ્યું ા વિધું
 દક્ષણાનું ધન્તરે ાદાન્તવાાતા મંડપગીરાડીના
 ખ્યો તે પછી ાગયા ઠામ પાતાજે ાગાલ્લવ મન
 અતિ શોકન પામ્યો, ાયાલ્યું નહિં તે કાળે ાદાન્ત
 વાપના ાવલણા ા તે સમયે સમર
 થકો નહીં ને ા અસુર વર્ગીને ફણે ાપછે જાંસૂણ
 ત ક્રુષીજે કર્યું ાત્નટ પ્રેમાનંદ જેલ્લણે ાણા ા
 કડવું ાપ મું ારાગદેશાખા ાખ્યાલ્લ
 ણ સહુ નાસી ગયારે ા નેમ તે મખારેવાટાથ
 ઈ ગયા અતિ ગરગજારે ાગાલ્લવ મનમાંદો
 ઊયાટા ા સામગ્રી ને માફરીરે ાસજી લઈ ગ
 યા પાતાજા મેદેણું જે મ્હોટું થયુંરે ા રૂષી નહા
 અંતરિયાળા ારા પુસ્તક જાકરમે પડ્યાંરે ાકું
 કૂટ્યાં પાણી પાત્રા લાઈ જો મુલ લૂખ્યા ગયારે
 ા મમકાર્યથી મુની માત્રા ા મ્હેં નન્મ શાનેધ
 યીંરે ા ફ્રાં પ્રસવ કિધો માતા ાજીછરી ફ્રું ગુણથી
 મળ્યોરે ા જાતે શો ઊતપાતા શાને ને અંતઃપર
 નીપનેરે ા તે તો મ્હારા કર્મનો વાંકા યજ્ઞ તો જા

રંલિયોરેાકેમ ફરીરાફૂં હૂં રાંકાપાબ્ને તબ્નૂં પ્રાણ
 ખા માફોરેાજયર નથી કો ઊપાયાદાસ્તોતો
 ખે ફરચારેાગાલ્સવ ગંગા તટ લૈ બનયાદાપાવ-
 ક પ્રગટિયોરેા ઊઠી ખાફારા પ્રમાણે ઝાળાગા-
 લ્સવે ત્યાં ઊભા રહીરેાલ્લભિયાશ્રી ગોપાળા
 ઝાસાર ફરોની શામળારેાતૂં બિન નથિ બીલ્ને
 ફોયાાફૂંયા ફાટતેરેાફૂંરિનેત્ર લરીને રોયાત
 પાપડવા તે તત્પર થયોરેાદાસ્ત ઊપર ધરિયો
 ફાયાાખ્ખેયે ખાવિયારેાખંતરિસ્થથીવૈફૂંકના
 થાાલાફૂંફૂં મરો મહા મુનીરેાખેણિપેરખો
 લ્યા શ્રી ભગવાનાાફૂંપાળછોફૂં મુનીરેાફૂંમા
 ગીલ્યો વરદાનાાખાગાલ્સવખોલિયારેાસ્થા
 મિત્રાપો અગણિત ધંનાાફૂં તેણે ફરીને પ્રભુરેા
 ખારંત્નૂ ફરિ યજ્ઞાાખાાલ્લધન ખાપિયુંરેાખેણિ
 પેર ખોલ્યા શ્રી ભુગદીશાારણિયાત રશીતવ
 ત્હાં થયારેાનામ્યું શ્રી ફરીને રીશાાખરાપછે
 પૃથ્વી માંહ્ય થીરેાફૂંરીને લડ્યું અગણિત ધન્ના
 પાતેથી યજ્ઞ ખારંલિયોરેાફૂંરિ તેજ્યાતે મુનિ
 ન્નાાખાાદ્રવ્ય ધણું ખરચ્યાથેફૂંરેાગાલ્સવ મ-
 નવાધ્યાં ગર્વાવાડવછે ખ્ખાં લેટલારેાતેતોફૂં

થકિ હેડા સર્વથા ॥૧૪॥ ॥વળણા ॥ ॥

હું થકિ જ્ઞેડા સર્વથા ॥વિચાર કરે મન નેટલેરે ॥

જ્ઞેવે પાતાલ કેતૂને તાલ કેતૂ ॥અંતરિક્ષ થી જા-

વ્યા નેટલેરે ॥૧૫॥ ॥કડવું ॥કડું ॥ ॥

રાગભીમ પળાસી ॥ ॥સતગુરુ જોલ્યાહો

॥વાણિ સુખદાયણ ॥સુંણને રુલભડહો ॥કહું

કથાયણ ॥કુરિકુરી મંડપનીહો ॥કુડીરચનાયણ

॥કુશિયજ્જનોહો ॥કહું મહિમાયણ ॥૧૬॥ ॥

હાળા ॥ ॥અંધકાર દિશે અંતરિક્ષે ॥અસ્ત્ર

ખન્યો જાવિયા ॥ગીરી તડવર માંસ શોણિતા ॥

માયા કરિને લાવિયા ॥રાકરી કોરણ કડકડાટા ॥

રેણું ઊડે ત્રયલીલ ઘણી ॥વાપિલીધિ દસોદિ

રા ॥માયા કિધી પોતા તણી ॥ડાનેમ તેમ ઊભી

ગયા ॥કુશી સ્થાય સૌ ન્હાસી ગયો ॥દિક્ષા મૂકિ

ગયો ગાલવા ॥યજ્ઞ વજિ અમથો રહ્યો ॥જામાળી

ત્રાગી ધન્ન લાવ્યા ॥પ્રાહ્મણ તેડ્યા ત્રિભુવારે

॥મુનિ માત્રસહૂ મળિજેડા ॥કીધો જેક વિચારે

૧૭ ॥દિક્ષાત કહે ત્રાઈ સાંલજો ॥કાંઈ ફરીત-

પાસો જાપા ॥જાવાર જાવે અધર્મિતો ॥સુખ

રૂપદેને રાપા ॥કા વરીષ્ઠ વળતું જોલિયા, જોણે

ઈશ્વર આરાધ્યા સહી ॥ વરદાન છે મહાદેવનું ॥
 તેથી ત્રાપ તો લાગે નહિ ॥ ગા પછે વિદ્યાયે ધન
 ગુપ્ત રાખ્યું ॥ ચાલતો કીધો હોમાદેવતા અતિ
 ર્ષ પામ્યા ॥ નવ ધૂમ્ર આવ્યો વ્યોમાત્મા પાતા-
 લ કેતુ ને તાલ કેતું, આવ્યા અંધારું કરી ॥ ત્વ
 પામ્યા બ્રાહ્મણ નાશ ॥ યજ્ઞ તંગ ફવો ફરી ॥
 ૧૧ વણિ સર્વ લૂંટી ગયા પાપી ॥ ગાલ્લવ અતિશે
 ફલ ફલ્યો ॥ એક વાર પાંચડું નવ ફર્યું ॥ ત્રણ વાર-
 નો હું આફળ્યો ॥ ૧૧ નાદેવને અર્થે યજ્ઞ માંડ્યો ॥
 ન્યમ સૂર સંતોષાય ॥ ત્રણ વાર તો રેવણિ થન-
 યો ॥ અમરે ન કિધી સ્ફાયા ॥ ૧૧ પછે ઉદ્ધ અં-
 નળી કર લિધી ॥ ચઢી રૂરીને રીસા ॥ ઝોઘટા
 ખું અમર ગણની ॥ શાપું કોટિ તે ત્રીસા ॥ ૧૧
 આકાશ ભણિ અવિલોકિયું ॥ ક્રોધ કરી મૂનિ
 નન્ના ॥ દેવતાઓને હુષ્ણ પમાડું ॥ ને લજાં ઈંદ્રા
 સન્ના ॥ ૧૩ ॥ અમર ગણ અંતરિક્ષ આવ્યા ॥ ૩
 શિ અમારો શો વાંકા ॥ દૈત દમે તો તેહને શાપો ॥
 અમર રેરું કરે રાંક ॥ ૧૪ ॥ ગાલ્લવ ફરે સૌ સાંભ-
 ળો ॥ કરો યજ્ઞની સ્ફાયા ॥ તંગ થાયો તો હું શાપિ
 શા ॥ આવી કરો રક્ષાયા ॥ ૧૫ ॥ સાંભળિને સૂર

રહ્યા ॥ તે અંતરમાંહે થયા દુઃખી ॥ જે કંઈ જીવ
 આપી પોતાનો ॥ કહ્યું નારદ ધાઓ તમો મુખી
 ॥ ૧૬ ॥ કહેવું ઘટે તે કહાવિયું ॥ નારદ સ્વર્ગથી ઉ
 તર્યા ॥ અરે દિલ્લિ દુઃખ મૂકો મનનું ॥ વેણા પાણિ
 ઉચર્યા ॥ ૧૭ ॥ અર્થ મોકલ્યો ઈંદ્રરાયે ॥ લઈ ન
 ઓ અયોધ્યા માંહે ॥ શીત્રુભિત મહા પ્રબળ રા
 ના ॥ રાત્રે કરે છે તાંહે ॥ ૧૮ ॥ તેહને રિતુ દૂન કુંપ
 ર ખજિયો ॥ પરાક્રમિ બેઢો ઘણો ॥ તેહને તુ
 રિ આ આપને ॥ તવ યજ્ઞ થારો તમ તણો ॥
 ૧૯ ॥ ॥ વળણા ॥ ॥ પછે અર્થ
 આપી નારદ વણિયા ॥ તમ તણો યજ્ઞ રાખરો
 ॥ ગાલ્લવ અતિ આનંદ પામ્યા ॥ હવે અયોધ્યા
 તેજી રાગ ॥ ૨૦ ॥ કહ્યું ॥ ૨૧ ॥ ॥ રાત્ર
 ગરામથી ॥ ॥ ગાલ્લવ આલ્યા અયો
 ધ્યા ગામ ॥ ૨૨ ॥ શીત્રે ફોંચ્યા રાયને ધામ ॥
 શીત્રુભિતે દિધું અતિ માન ॥ આસન આપ્યું
 પરમ નિધાન ॥ ૨૩ ॥ ॥ દાણા ॥ ॥ આસ
 ન આપિને પૂનઃ કિધું ॥ પછે પૂછ્યો સમાચાર
 ॥ ૨૪ ॥ સ્વામિ ॥ કેમ પધાર્યા સાથે શો છે તોજા
 રા ॥ ૨૫ ॥ મૂનિ કહે હો મહિપતી ॥ છે તૂં સાથે કાળા

અશ્વ તઈ હું આવિયો પાદેષે મોકલ્યો છે મહારા-
 નાગાડા મેં તિલ્લા માગિને યજ્ઞ માંડ્યો પામું નિ-
 તેડ્યા સૌ મંદિર પાતાળકેતુને તાલકેતુ પારા-
 ક્ષસ બન્યો વીરાજા માયા કરિ તે આવિયા પા-
 મહારા યજ્ઞનો કિંધો લંગા પછે મુને ગ્રેવી ઈ-
 ગ્ગા થઈ કે પાદેહ ફરું આલંગા પા ગ્રેવે અમરે
 નારદ મોકલ્યા પા આપ્યો સારથે અશ્વ પા ફહાવ્યું
 ફેશત્રુભિતને આપલ્ને પા તેથી થારો સર્વ પાડા
 માટે ફહું તમો મહિપતી ને પારિતુધ્ય ન આપકુ
 માણ આપો તેહને તેડી લ્લગિં પા અશ્વે થરો અ-
 સ્યારા પાક્ષે મકુશાળ ફરિ આંણિ આપિરે પા
 પાછો તાહારે ઘેરા ના ન ફેરો મહિપતી પાથાય
 ચાલતી પુન્યની સેરા પદા વચન સૂણી તવ વિપ્ર
 ફેરાં પા રાન્નને લાગી આળા અતિસે મન માં ખેદ
 પામ્યો પા ગાલ્લવ મળિયો કાળ પાલા પછે સૂત
 સ્ફામું નિફાળિયું પાળોલિ ઊઠ્યા મહારા નાગાશ્ર
 ફરિજી શું ફેરે છે તે સુણા ફરિ રાફરો કાંઈ કાળા
 પા રિતુધ્ય તવ ખેડો થયો પા શું બનશે સત્રીના
 માત્માગ્ય હોય તો આ અંગ મહાશા ફરીને આવે
 કામા પાગિંતા ન ફરશે તાતળા મહા પૂર્ણ છે

જે અધ્યયન ૥ અસ્તરને ઊરાડી નાખું ૥ કરાવું
 જતોય જ્ઞા ૥ ૧૨ ૥ પાયે લાગ્યો માતને ૥ તવ મસ્તક
 મુશ્યો પાણી ૥ મહિપતી કહે છે મુની મહારા ૥ લે જ્ઞ-
 જો છો પ્રાણ ૥ ૧૩ ૥ રક્ષા કરજ્ઞે જે હની ૥ છોત
 મો શ્રી રૂરી રાજ ૥ વિવાહ કર્મ કીધું નથી ૥ જેટલી
 છે મુને દાઝ ૥ ૧૪ ૥ અનંત માગાં જાવિયાં ૥ પ-
 ણ ન લીધું કન્યા દાતા ૥ પુત્ર કહે પરણું પ્રેમદા ૥
 ને દોય મુજ સમાન ૥ ૧૫ ૥ અહીં તો કો ના મળિ
 ૥ ૩૫ ૥ કળા ગુણ સંપન્ન ૥ તમો શિખામણ અહીં
 વી દેજ્ઞે બે ૥ વિવાહનું કરે મજ્ઞ ૥ ૧૬ ૥ વળાવીને
 વળ્યો લૂપતિ ૥ નીર તો નેણે ઢાળી ૥ ઊભારહી
 સો કો જૂવે ૥ રાજ પુત્રને વાળી વાળી ૥ ૧૭ ૥ ગા
 લનવ પંથે પરવર્યા ૥ ૧૮ ૥ ગણ રાજકુમારા ૥ ગા
 શ્રમે જન્યો જાવિયા ૥ અશ્વેયે અસ્વારા ૥ ૧૯
 ૥ ફરિ યજ્ઞ આરંભિયો ૥ હૃષ્યું અંતઃકર્ણ ૥ ૨૦
 રો દિશાજે મોહલ્યાં ૥ રૂશીયોને નિમંત્રણ ૥
 ૨૧ ૥ બ્રાહ્મણ સર્વે જાવિયા ૥ રાજ પુત્રે કર્યો ન
 મસ્કાર ૥ મુનિમન જહુ જ્ઞાનંદિયા ૥ ત્યાં વર-
 ત્યો નયન્યકાર ૥ ૨૨ ૥ ૥ વળણ ૥ ૥
 વરત્યો નયન્યકારને ૥ રૂશી સર્વ સાથે ભણે

॥ સાદ સાંલજિ ઝાવિયા ખે ॥ રિતુદ્ધન તેફને ક્ય
 મ ફણેરે ॥ રણા ॥ કડબુંદ મું ॥ ॥ રાગ
 રામચીની દેરી ॥ ॥ પેદાધ્યયન ધ્વનિ મચી
 રીથી ॥ રાજ્દ થાય અગોરરે ॥ સ્વાદ રાજ્દ
 ઝાવિયા તે ॥ ક્યું અંધાં ધોરરે ॥ ॥ અંધકાર
 ઊપન્યો અંતરીક્ષે ॥ તવ જળલજ્યા રૂપિ નન્તા
 નેમ ફતા તે ત્યમ ન્હા ॥ રહ્યાં રાંધ્યાં અન્ના
 રા સાદ કરી સૌ જોલાવ્યા ને ॥ કહ્યું પછે રિતુધ્વ
 ન્ના ॥ જિરોમાં ઝા રીજિતો થયો ॥ ધનુષક
 યું મમ સન્નાડા ગાલ્લવ ફે તમે ફોંચી રાકી
 ॥ મુને થાયછે ઊચાટ ॥ મિથ્યા રીચોને રીદરા
 ખો ॥ સફાળા લાગે વાટાશારાન પુત્ર ફે સ્વા
 મિજી ॥ ને રાક્ષસ ઝાવે લક્ષ્મી ॥ એકલો હું સૌને
 માંડે ॥ ન માયું કોઈનો પક્ષ ॥ પાતો એ જેનો રો
 ઝારો ॥ ને ઝાપું ગુંદી પાકા ડિરાડું અંતરિક્ષ
 માર્ગે ॥ અવનિ ચડાવું ચાકાડા ॥ એવું ફહી ગર
 નતા કિધી ॥ અશ્વે થઈ અસ્વારા ॥ હાથે માંહેયાં
 પલીધું ॥ કિધું મંડળાકાર ॥ ॥ અમરે વાણ મો
 કલ્યો ॥ અંગ અતિ ઊન્નય ॥ તે ઊપર ઝાક
 થયો તવા ॥ ઝાવ્યું ઈંદ્રનું જળાદારિતૂધ્વન થ

યો રક્તવર્ણો તાલગુરી ચઢાવી તાજાં જાણનું
 કીધું છાપડું અને જાંધી ફરતી પાળાદ્યા ગીરી તર
 વર માંસ શોણિત વરસાવે ફરી માયા અને નેનાં
 જે આદરી તે ત્રેહાં ગડગડિ પાડ્યાં તાજાં ચઢાવે
 ગમ ચોકી ફરે તારાય પાડતો ફાંડા વાળ જાવ્યા પા
 ધાણના ખીંતી ત્રેહ્યો જે ફૂને થાકા ત્રણ આદર આ
 ણી લણે બ્રાહ્મણ તાલકી રહ્યાં છે મન્ના સલ્યા
 ડે રીર નળ જીપરા તેથિ ઊંધર કે મુનિ નન્ના ત્રણ
 સામગ્રી સફુ હથિ માંદો તા મુનિ ફેરે ન્હાસા ન્હાસા
 ટોળે ટોળાં રહ્યાં ઊંત્રાં મૂકતાં નિસ્વાસ તાજાં પા
 ધાણ પડે મંડપ મધ્યે તા ન્હાં હોય જાણાં જાણાં જર
 ફાપાડી જિઠે બ્રાહ્મણ તથર થર ધૂને પ્રાણ ત્રણ પા
 ચતનો વરસાત વરસે તા સર્પડાની ડોટા થયું
 મંધાડું અતિ ઘણું તા ન્હાં ધૂમ્ર ગોટા ગોટા ત્રણ
 બ્રાહ્મણ સરવે પડ્યા તૂલ્યા ત્રે માંદો માંદો પુકારા
 ફાંડ સાંતળિ નવ રહે તા ફાંડે પડ્યા ધાકારા ત્રણ
 ફેરે શિશા રાયને તા વીર સાંતળ ફડું જાંડા ફાંડરો વા
 ગવે થશે કાણું તા તીર નવ રહેશે ત્રણ ત્રણ એકક
 ફેરું રાખશે તા રાત રિત્તુ ધન તા છાપરા માંદો છિદ્ર
 દીસે તા મ્હારા આંખમાં પડિર ના પડા પાધાણને

(૨૨૨)

મૃદાલશાખાખ્યાન.

પ્રહારે ખાંણ લાગે પાનીસરે મ્હોટા ગડી પાનવઠ્ઠ-
શિના માથામાં વાગે પાતવ પંપાણિ પાડે બકરી પીલ
પારાખની રિતૂઘ્વળ હમને પાનહિંતો દેશ શાપાખ
ધર્મિ સાથે ચાલે નહીંને પારાંકને દાખવે તાપે પારગા
પાવલણ પાવચન સાંભળિ રૂશીકેરાં
પાકોધે મુઝ્યો તૂપાજેરા સતગુરુ કહે શુભભૂત સું
ણો પાપછે શું વરત્યું તે કાળે પારણા પાકડયું
છાં પારાગસામેરીની દેરી પારિતુહળ
રણમાં ગાભ્યોરે પાસવની પેરે વિરાભ્યોરે
પાખાધનુષ લઈ ખાફરશ્યુરે પાતે રૂપ અમરે નર
ખ્યુરે પાણા પાઢાળા પાદેખિરૂપે તે રક્ષ
કેડા પાપી મુખે ગડગડ્યા પામાયાવૈ મન્ડપજિપ
પાખાફારીથી ખાવી પડ્યા પારાશરભ્રજ સર્વ
સ્થળ કિધી પાકડકડ્યા મંડપ સ્થંભ પારોધિપ
છી ખાવરી પાસ્ફોરાસ્ફોર કરે બ્રહ્મા પાડા રાત્રું
વરે ક્રોધ કીધો પાલિધાં મ્હોટાં ખાણા પન્હાનો
રાક્ષસ તાલકેત્ત પાતે જિપર કીધું સંધાણા પારા
ખસુર ખાવ્યો રાય સ્હામોં પામ્હાવીને ચક્ષુ
સ્થળ સરિર પોતાનું કિધું પાહથમાં લીધું વ્રક્ષાપ
પાખસુરે અંટવઈ ધૂમ્ર નાખ્યું પાપછે પાણી ચીસ

गरीतुद्धनेतव जांण भारी॥ डिधा इटकावीसा॥ डा
 वणि अर्धर्मि विछज्यो॥ लाव्यो जेइ सल्याया॥
 तिलप्रेमाणो डीधा इटका॥ तव गाखव मइलाया॥
 जाअसुर न्यारे जोसरे॥ चिरजाएायेधे गात्र
 हाकार इरि हरजे इषी लुगावगाडि तुंजी पात्राद
 श्रीरामलुनी डिपाथडी॥ इडडाट गगननि मांझे
 तातय मुनियो मरडे त्राटी॥ न्हासान्हासकरे मांझे
 मांहे॥ लायज राणी रेणु शके॥ गाखवे जाण्युं न्हा
 नुं छैयुं॥ सामग्री लेवाने जाव्या॥ इरि इटे रि
 शने ह्युं॥ १०॥ राज राब्न राज राब्ना॥ शुं रद्यो र्क
 दावी यापा॥ नेन्नंन थारो जेइ डोडिनुं॥ तोतुने दे
 शुं रापा॥ ११॥ गरीसे रीतुद्ध रातडो॥ लगुटी र्क
 दावी लाणा॥ सतस्सुत्र जाणो मुडियां॥ पूर्ण
 जाणी डाणा॥ १२॥ अर्धयंद्र सम मुडियुं॥ राब्
 प्रतापी जाणा॥ ते ताखे तुनें इद्ये वाग्युं॥ तत
 हाण निसर्या प्राणा॥ १३॥ पड्यो पृथ्वीये प्राणको
 णो॥ जाणो करी व्याकुण थयो॥ तव पाताण डे तु पिमे
 थडी॥ ने रणतल न्हासी गयो॥ १४॥ रणभूडी जं
 तरियाण न्हाडो॥ इरीकरे नयनयडारा॥ रितुद्ध
 ने तव पूठ लीधी॥ प्रेरियो तोणार॥ १५॥ जाण

(૨૪)

મૃદાલશાખાખ્યાન.

જાનતાં જસુરયાશ્યોપામ્યો જંતરધ્યાનારિતુ
હૂતવદરી જાવ્યોપામજ્યામુનિભગવાનાપડા
શશિકે બિભને મારિનેશું રિત્તહજાવ્યોજહીં
કુંવરકે ફું ઘણું ધાયોપણ જાનતાં દીઠો મ્હેં નહીં
પડાગાલ્લવ વળતું જોલિયા, ત્હારે દિઠાનું રુંકા
માજાફણિયે જે જશ્વત્હારોપાજોળીકહારોઠામ
પટાચોદલોક વિશે જે જાવાસમર્થ છેતોખાણ
કુંવરકે ફું પુઠળ જિત્તો જ્નેડિંકાકેમ સાવેખીજીવા
રાખનાજ્હેવું કહીને જ્જા માંડ્યોપાજે કથાજેરલે
થી રહીપાતાજકે તૂ ગયો જ્જાસીવળતિશું કર
તોતેસહીપારગાત્રાસ પામ્યોને સ્વાસ ગ્રહિયો
પાનૈણેનીર નીરધારાપિલાપે કરતો વિરનાપકે
કહાં મળશું યુદ્ધ કરનારાપાપાહિમાયજે જાવી
ગ્રહ્યોપાકરતો રૂદ્ધનોનાદાજ્હેવે જરોક વંત
ત્હાં દિહુંપાસાંતજ્યો સ્ત્રીનો સાદપરરા
વળણાપાસાંતજ્યો સાદ સુંદરીકેરોપાથા
યસંગીત ગાનરેપાવિલાપ વિસરી વિરનોપાવા
ડી નાણી દિધાકાનરેપારડાપાકડવુંપાજમું
પારાગછંદફરિગિતનીચાલપાવિ
શ્વાવસુ ગાંધર્વની કુંવરિપામૃદાલશાશુભતામરે

૥૩૫ લલિત વિલક્ષણી ૥ માનુની તેજનું ધામરે ૥
 ૥ આજલખે લિતે સાહેલિ સાથે ૥ ચાલતી ગ્રહિ હા
 થરે ૥ અરે ગેદ વાડીમાં હ્ય નિત્યે ૥ ગાયસ્ત્રિનો સાથે
 ૥ આશોલિત વન્ન પવન્ન શીતળ ૥ વાયુ વાઈ મંદનો
 ધુમ્રવેલિ નથી ખેલી, ૥ અરિષ્ટુએ દિન દુઃખનો ૥ ૭ ૥
 દરાક્ષના છે લક્ષ છોડો ૥ છોડ નિચા ચંપાતણા ૥ મોગ
 રા મળિયાગરા રુત્ના ૥ લાતિ લાતિ વૃક્ષો ઘણા ૥ ૮ ૥
 થાય અતિ આનંદ ત્હાંતો ૥ સબળ સ્ત્રીનો સાધરે ૥
 કોયેલ મોરને બુલબુલો થી ૥ થતાં મધૂરાનાદરે ૥ ૯ ૥
 થૈકાર થનથન અપસરા ૥ પગ ઊંચલિ ઘુઘરવન્નડ
 તી ૥ ગાય હરિગિત હરીજઈ ચિતા ૥ અંગ અનંગ નશ
 વતી ૥ ૧૦ ૥ મધુરિ વાણી સૂરતાં ૥ તાન માન નણા
 વતી ૥ કોએક રસના સ્વાદ લેતી ૥ હાથ લાવવં ખાણ
 તી ૥ ૧૧ ૥ મૃદંગ ચંગ ઊપંગ રંગો ૥ નવિન નીત નમાવતી
 રાણિ રીતે રસે લીંભે ૥ ગાન કરતી લાવતી ૥ ૧૨ ૥ કોહ
 રગુંથી બિણે તારે ૥ કુંઢમાં આરોપતી ૥ કોબાળીવે
 શો છુટે કેરો ૥ કટિ મેખળે શોભાવતી ૥ ૧૩ ૥ અમૃત
 વેણી મૃગાને ૥ અંબન્ન આંભુ કામની ૥ નાચતાં
 આનંદ આણી ૥ નિરમળ ગિર નવનિહ્નની ૥ ૧૪ ૥
 સંઘાણ બાણ કટાક્ષ કરતાં ૥ અમરનેઈ મોહરે ૥

વદન ઈંદૂ માલ્ય બીંદૂ ॥ શૃંગાર શુભરતિ સ્ફોયરો ॥ ૧૪
 ચપળ ચર્ણ તે ધર્ણ ધરતાં ॥ આલિ લાલે દૂળ હારને ॥
 હથિયાર બાંધિ ફરે ફલ્લરો ॥ સખળ લાલીને રને ॥
 શરાન્ન સખોલ ખોલે દોલવાગે ॥ નિસાણા આણ રૂડિ
 ફરે ॥ હાથ માં ખેડા ફરે તેડાં ॥ વન માં હ્ય ત્રય કો નવ
 ધરે ॥ ૧૩ ॥ ॥ વળણ ॥ ॥ ફરતી એમ મૃદા-
 લશા ॥ સાથે વન માં સુદરીરો ॥ મૃદાલશાને નિરજ
 તાં ॥ ત્નાઈને ગયો વીસરીરે ॥ ૧૪ ॥ ॥ કુડબું ॥
 મું ॥ ॥ રાગ મા રૂનીયો પાઈ ॥ ॥ મોહ્યો
 મોહ્યો અ ત્લુતરંગો ॥ ન્યારે અનંગ વાપ્યો અંગે ॥
 ॥ મોહ્યો મોહ્યો નૌતમ નાદે ॥ દીદી નાર તે કરતાં વાદે
 ॥ રાખાગળ મરડે અંગ અલખેલી ॥ રાણી એક છે
 સૌ સાહેલી ॥ ૧૫ ॥ ગયો દાન્તવ પ્રેમદા પાસે ॥ નેવા
 લાગ્યો અતી ઊત્કાસે ॥ ૧૬ ॥ ત્લુરે ત્લૂથ ત્લુવંતી ત્લૂ
 નેયું ॥ ત્લુરે મોહ્યાણે મન પ્રોયું ॥ પાપા દ્રુમ વેલીને
 અગ્રે રેતો ॥ દેખી દેખી દાન્તવ મ્હોતો ॥ ૧૭ ॥ દીદી મૃ-
 દાલશા લરી મદની ॥ અલોડી ફછે શરી વદની ॥ ૧૮ ॥
 ઈંદુ આદીત્ય બે રહ્યા અજકા અજગી રહી છે ગોરે ઘાટ
 લેકે ॥ ૧૯ ॥ ન્હં માં નજ્યાં માણે કુને મોતી ॥ નાકે મોરથી
 શામા સ્ફોતી ॥ ૨૦ ॥ છે અધર બીમ્બ પરવાળી ॥ તે

પર ચેસરવાળી, જાદાંત કાળે રંગે રંગ્યાવળી શોભા
 ઝહેવી નોતમ મળી પશાન્હેવો ચતુર્થિનો ચંદ્રમાયા
 લેવી કપાળની શોભાયા પરાહાર હઈડે ફિંગે મોતીનો
 પાખળકાપ નવલ ત્રોટીનો પડાસેંથે ચૂંલરવકરે ભ્રમ
 રા શ્રોવણકોરનું નિલું અંબરા પશાકાળાકેશત-
 ણો અંબોડો નાળો ઘુંઘર તેજ ઘોડો પપા અંબ
 ડીપર અલકાવળી બુગ્મસ્તન નાળો ફુલકળી પશ
 પામતી અણિ અાળી અંબડલી નાળો પંકજનીપાં
 ખડલી પશારાર રેરી સમું અંબના કોમળ ગાલે
 ખજ્યાં ખંબજા પટારાતી રોમને કીકી કાળી ન્હૂવે
 છે નેમ મૃગલી ખાળી પશા નૃકુટી ખન્યો ભમર ઊડ
 સરખી મ્હીને ત્રકમળને નરખી રંગાકુંઠ કપોતને
 અાકારે પાને તે શોભી રહ્યો રંગારે પશા ઊર મન્ડ
 પ માંદ્યેં ફારાને ના મૂલતણો નહીં પારારશાકટીપા
 તળી મેખળે શોભે પાનેતાં મહા મુનિના મનલો-
 ત્મે પડાકુંકણી કર માંદ્યેં ફેરી પ્હોંચે મણી રહ્યો
 નળહળી રજા હથેળી છે અંબુલવરણી ફેરવે તન
 ડીપર તડણી પશા ચર્ણે અંબરકેરો નમકો પાને પુર અ
 ળવટકેરો હમકો પડા છે પંકજવરણી ફાની પરાતી
 રેખા ન્હાની ન્હાની પશા મ્હોટા માનમ મગતી ફળી

॥તેવી બાળાની આંગળી ॥રડાકરેવાતો નવની
 મીઠી ॥તેવી દૈતે દારા દીઠી ॥રડાપોતિકો કર ગ્જડ
 કાવે ગાલે ॥હસ્તાં મોરનાં મોતી ફાલે ॥ઝગાઝોઢ
 ણિ ઝોઢી ઝંખર પર ઝાછી ॥તેતો પવને જીડેછે પા-
 છી ॥ઝગાઝેવી પૂર્ણ રૂપ નેખન્ના ॥હરની સરહેછે તે
 વન્ના ॥ઝગાઝારા માંહેં જ્ઞેયો શરી ॥તેવું વદન ર-
 હુંછે હરી ॥ઝગાઝાસન્ન પાથર્યો રંગી બેરંગી ॥ત-
 કીયે બેઠીછે બાળા ઝાંગી ॥ઝગાઝા ચિત્રવત દૈતકું
 તો ઝટકિયો ॥સ્ફામું ત્રાળી નવ તે શકિયો ॥ઝપા
 ઝસુર ઝંતર માંહેં વીયારો ॥સૂર વર્ગકો ઝાંતે સ્વી
 કારો ॥ઝગાઝેયો પુન્યા સારંગ પાણિ ॥તેને હોસેઝે
 ધણિયાણી ॥ઝગાઝોષ ભુલ્યા નેનય વરણી ॥પુ
 ણું કુંવારિકે પરણી ॥ઝગાઝેતો ઝખળા હોયે માહ
 રી ॥પરપંચથી લઈ નજાં હરી ॥ઝગાઝા પર્ણિને ઝટ
 ગૃહસ્થ કું થાજી ॥વેગે લેને સ્થાનેક નજાં ॥જગા
 ઝેવી દુષ્ટની દુર્મતી ધારી ॥વિસર્યો મર્ણને પામ્યો
 ત્રાઈ ॥જગાઝર્યો ત્રમરાકેરો વેશ ॥થયો નીપટ
 ન્હાનો નેશ ॥જગાઝખળા કુંઢે કુશમનો ફારાતે
 પર માંડ્યો ઝતી ગુંજર ॥જગાઝીર ઝીપર ઝાથી
 નેબેસો ॥ઝને કંચુકિ માંહે પેસે ॥જગાઝગણજ-

એને મોઢું મક્કલાયેા મૃદાલશા ખિનેં ઊભીથાયે
 ાજપા સખિને ફે ફે કૌતિક ન્નજો ાત્નમરોખ્યાલે
 પડ્યોછે મૂજો ાજડા મુખ ગળસ્થળ ઊપર ત્નમે
 ાદૈતરાનકુંવરિને દમે ાજડા પંચપંચ આયુદ્ધધારિ
 ારક્ષાકરે પાંચસો નારી ાજતા નહીં છોછી રાત્ન
 ની કુંવરી ાનવ પામે નવવાને ફરી ાજડા ત્યારે આ
 સનફે ાં આવી રહ્યો ાસ્થૂળ શરિરે ત્હાંતે થયો ા
 પળા પછે સહસ્રા કર્મ ત્હાં કીધું ાપ્રૌઢકાયા દૈતણસં
 લીધું ાપી ાશરિર પોતિકૂંતે વધારી ા આસન સહિ
 ત ઊચલી નારી ાપરા લઈ ઊઝ્યો પછે આકાશ
 ાધાર્થ પૂઠળ પાંચસો દાસ ાપડા મારો મારો એમ
 ફેતી વળી ાપણ પાપીને ફેળંચી નળવી ાપજા
 ફહાડી ઝળફતી તરવાર ાનારી ફેરેછે મારા મારા
 પેજા ફોધનૂષે ફેરે સંઘાંણા મૂકે તિવ્ર તાણિને ખા
 ણા ાપેડા અરે રાનકુંવરિને ફોણે લીધા ફરી વદની
 નું ફર્ણન કીધા પેજા ચાલો ગાન્ધર્વ લોકમાંભેયો
 એકના માત પિતાને ફહિયે ાપેટા નહિં દીસે ગયા
 નું સ્થાન ાદેખતાં પામ્યો અંતરધાના પેડા ખોવા
 ઈ કન્યા કાલી ાઘેર ફેરવા સરવે ચાલી ાડના અ
 ખળા થૈ અોસિયાળી ાઆપણને સોંપી ફતિ સંભા

ળીાાડાાહવે ળિત્તર શો દેવારો ળાસમાચારકેમકે
 વારોાડાાળિચાટે ત્વર્યાં જ્ઞાવ્યાં ઘેરાપણ કહેવાય
 નહીંતે પેરાડળા પછે માતાજી જેમ પૂછેાતમો જન
 માન્યા જે શું છેાડજા કહાં ગઈં, વરી મ્હારીાનેપર
 ચંદ્રમાનાપ્રેં જોવારીાડપાાદહાડી જ્ઞાગળથીતે
 જ્ઞાવેામ્હાં જ્ઞાંગણિયું તે સોહાવેાડડાામ્હારા
 પ્રાણતણો જ્ઞાધારાત્કેને તેરી લાગી વારાડજા
 કેકો કુંવરી ગયું મુનહરીાજથવા ગઈતે સતમરીા
 દુદારોતો જોલ્યો સખીનો સાથાત્નાંયપડિયાહ-
 મારાહાથાાડલા હમોજે કાંઈ નવલક્ષ્યુંાકો કન્યા-
 નેહરી ગયુંાજના વન્ વચન જેહેવાં સાંત્વળીા
 માખાપને મુરછા વળીાજાપછે રોતાં નરનેના
 રીા દીહરીના ગુણ સંભારીાજારારોતાં માતપી-
 તાનેઈ સાથાા સર્વનૈણેકે અશ્વપાતાજડાવિ
 શ્વાવસુ સોધનકરતોાપીતાામેામ સંચરતો
 ળજાા વળણાા ળાંચર્યો તેસોધકર
 તોાપણપુત્રી જોળી નવનડીરેાજે કથાજેટલે
 થી રહીાહાવે કન્યાકુષ્ઠે કૈ પેરે પડીરેાજપાા
 કુડવુંાજરમુંા ળારાગસોરઠનીદેશીા
 જ્ઞાસન લીધું ળિંચલીરેાદૈતછે મહાવિક્રાણાથ

મકી તવ તે મૃદાલશાખા પડિ પેટડિયામાં ફાળાણા
 મુક મુને તું રાક્ષસા હું લાગું ત્હારે પાયા પિતા
 જી નેરો વાટડીરો મરશે મ્હારી માયા શાખા પે
 તમારી ખાળકીરો આજી સુંદાઈ અંતરિયાળા
 આ પાપિ હાથ ચ્હડી ખરેરે દર્શિં કુરમજાને ગાળાડ
 આસો ખી માતાને નઈ કહોરો મુલ દુખ નઘરશે રેષા
 ત્વાવિ પદારથ ટળે નહીરો મુલ કર્મ તણિભેરે ખા
 આજે મ ટળવળતી તારણીરે ક્યાંયિ દુષ્ટ રૂદેમાં હા
 યા વિક્રાળ વદન કેશ મોકળારે કૈં નૈણો નીર પ્રવા
 હાપે મૃગાલિને મુખમાં ઘરી તો મવ્યાઘ્ર ન્હાસે
 વન્તા તેમ તે લીધી મૃદાલશારો આરત ભરક
 રતિ રૂદ્ધા હાલે મ પ્રસવતાં પોપટીરે ગ્રહીયા
 લે મંઝારા તેમ લીધી તે મૃદાલશાને, નવફોંયી
 ખૂમડે કારાણા અંતરિક્ષ ચાલ્યો મનઘરીરો
 જતિ ઘણો અહં મેષા અહેવે વાટ મધ્યે મળ્યા
 રોગિમયા સહિત મહાદેવા દાપાર્યતિયેસાં
 ભજ્યું રે ભક્તો ખાળકી પડિ ખંધન્ના મુઠાવો મહા
 દેવજીરો લેથી ખાખા ધાય પ્રસન્ના દાવળતું વ
 ઘા મહાદેવજી નારી નારીની કરે કારા દયા
 આવેતો મારિ દૈત્ય ગજાપો અખજાને આધા

રાણનાતવ ઊમયાનુ જોમ ઝોચર્યાં જો કન્યા-
 નો હરનારાંરે જો પાપીને મારશેરે ॥ તે હશે તું
 જ નરથારા ॥ ૧૧ ॥ રોઈ શના તું મૃદાલશા ॥ ૧૨ ॥
 મ માતા બોલ્યાં વાણા ॥ અમર સેન્ય સુતસુ-
 ત ખરેરે ॥ ગ્રેહશે ત્હારો પાણા ॥ ૧૨ ॥ કામની
 તે પ્રીછી ગઈરે ॥ નવ પાપી પ્રીછ્યો પેરા ॥ પાતા
 જ પાંચમે લઈ ગયોરે ॥ બ્યાં હતું પોતાનું ઘેર
 ॥ ૧૩ ॥ ॥ વળણા ॥ ॥ જાવ્યો ઘેર પોતા
 તણે ॥ લાવ્યો નારી રતનરે ॥ અન્ય કો ત્હાં નવ
 મળે ॥ કેમ ઊગરે તે સ્ત્રિ જન્નરે ॥ ૧૪ ॥ ॥
 કડવું ॥ ૧૩ ॥ ॥ રાગરામગ્રીની દેરી ॥ ॥
 વૈસમ પાયન બોલ્યા વાણીનુ ॥ અબળા હણી
 કરીને જાણીનુ ॥ મંદિરમાં છે સુન્ય કારનુ ॥ ન
 મળે ત્રીનું તેણે કારનુ ॥ ૧૫ ॥ ॥ હાળા ॥ ॥
 તે કાર ત્રીનું નવ મળે ॥ ને ફરે આવી વાતા ॥ મૃદા
 લશા જો કલી ઘરમાં ॥ ફરે અશ્રુ પાતા ॥ રા ખરે ફ
 રમડા રું કડું ॥ મ્હેં કોણ કીધાં પાપા ॥ આસ્થાન
 ક આવી પડી ॥ મુઝ્યાં માને બાપા ॥ ૩ ॥ નવ દૈતવ
 જ તું જોલિયો ॥ કહો કહાં કરો કુદન્ના ॥ સુખ ત્હાં
 નાં વિધ લોગવો ॥ ત્નાવતાં કરિ તો જન્ના ॥ ૧૬ ॥

પટકુળ પેરો પદ્મનીાવણિ સોલિતારંગારાપુ
 વં લલ્મપુન્ને ફરીાા હું સાંપડ્યો તરથારાપા
 શોફ મુકો સુંદરીા ફરમાં ગ્રહી વરમાળાદાથ
 જાલી માહરાનેા ફરો જાફ જમાળાદા સ્વર્ગ
 સુખથી જધિ છોા ને ન્નણશેો વિવેકાતો નો
 ગ લોગવશેો લામનીા મ્હારિ સંગરંગ જનેક
 ાછા નરા ન આવે તુલનેા નાગર સકરાવું પાન
 ન્ને જન રેહેરો સદાલગીા વાધશેો જતિશેવાના
 ઢાખા લોવન બુવો લામનીા તારકુર કરતા લા
 સાધન્ય લાયગ ને વસે નેંણોા પુન્યા હોય જવિ
 નારીા લા જન માન્યા સાકારણો છોા જોલો મુ
 કીને લાળા પરણો મુલને પ્રેમદાા ને સરે સઘળાં
 કાળાળના મૃદાલશા જેમ જોયરોા મનમાં ફરીને
 વિચારા પરણ્યાનો પરપંચ ફરૂા ને મતે મલગા
 ડી વારાાળા વચન ફરે પાર્વતી કેરૂા ત્હેણો જાણું
 છે વરદાના જે પાપીને મારનારોા ફો જાવશેો
 જળવાનાાળા જેવી રિતે મન વિચારીા મુજ
 ફર્યું જ્ઞાનંદા હસિત દીઠી મૃદાલશાા તવ પડ્યો
 માયા ફંદાાળા વિનયયુક્ત તે જોયરીા નહિં જિતા
 વળનું કાળા હામિઠેકિ વિવાહ ફરોા ફૂં ફરજાલીશ

આત્માપદાદુરુમ્મ તેડો તમ તણાં દોઈયે મુને
 નથિ દિદીાગીત ગાયે કામની આપણને ચોળીપીઠી
 આપણ સન્નન કેઈ નામ લીધું સાંતર્યો ત્હારે ત્હા
 ઈા ડિબો ચઢીને આપિયો, નળ થકી આંખ ત્હારા
 ઈાણ્ણા જ્ઞાન વિચારે તેહનું આદુઃખ લાગ્યું અતિ
 ફરેરા રિતુધ્વજ મ્હારે મારવો આવાળવું ત્હારું વેર
 આજ્ઞાગાત્રવનો નઈ ચત્ત ત્હાગું રિતુધ્વજને
 નાખું મારી આદહાલ ત્હાગે મન તણી આપછેં પરણું
 નૌતમ નારી આપણાં એ ફક્ત લાની દીકરી આપિ ફક્ત
 લાછે નામા ધ્યાન ધરિયું તેહનું તવ આવી તે-
 ણો કામ આપણા ફરનેડીને વિનવે આદ્રવ્યા ફરે મહા
 ના આયેળા મુને કેમ સંતારી આશુંછે સ્વામિ કા-
 ના રાજા અસુર ફરે તું મૃદાલશાને આસાચવ રહિ
 ને પાસાં એટલે ફું રિતુધ્વજનો આફરતો આવું ના-
 શા આપણા ત્હારું પડ્યો લોમી ઝીપર, નથી દિધું ત્હેને
 દહેં ના ફરો કેમ પરણું પ્રેમદા તું સાંતળજ મ્હારી
 પ્હેં ના રરા મૃદાલશા ફરે સુઃખે ન્નજો આવેગે પ
 ધારો સ્વામિન્ના ફું તમથી નથી વેગળી આદાવે
 થઈ છું તમ આધિન્ના રગા આવળણા આ
 આધિન થઈ છું તમ તણો તવ પાપી ત્હાંથી પર

(૩૬)

મૃદાલરીઆજ્યાજ્યાન્ત

વરેરેાવિપ્રપ્રેમાનંદજેમલણેાપછેયજ્ઞરૂપિફ

ફિપેરફરેરેાપરજાાફડવુંાપજમુંાા

રાગધવળધન્યાસીનીદેસીાાનારદભુમુ

ખેજેમજોયરેાસુણોયુધિષ્ઠરરાયભુારભ્ન

રિતુધ્વનત્ત્રાંગિલોછેાયાજ્ઞફિપેરધાયભુારિ

ાધનુષદણકારવકુંવરફેરેછેાનીગમનાનીનધો

ષભુાલણેપ્રાહ્મણનાઈપડ્યોનેઈાપાપિનેચ

દિયોરોષભુારાાલોભનકરયાવિપ્રોજાવ્યાા

ગંગાત્રદેથીઅંધોળીભુારતુંતેમનુંતેમદેખીને

ાદૈતનેલાગીહોળીભુારાડારીતુધ્વનેતાલકેતુને

મારયોાતેવિપ્રકરતાવિંજાણાભુારકુંવરકહેખિ-

ન્નનેફણવાામુક્યુંરહઠાવીખાણાભુારજાવ-

ચનસુણીનેદાન્નવજોલ્યોામુખેકરીહોકાર

ભુારયજ્ઞવિષેજાવિનેપડિયોાજાવરિયુંઅં-

ધકારભુારપાગિઠ્યાપ્રાહ્મણલોભનકરતાાત્ન

યાંમુકીલોભન્નભુારિતુધ્વનવારીનેરાખેા

ખેઠારહોમુનિભન્નભુારાડાવિધૂતાસ્ત્રનેખાણ

નમૂકીામાયાસઘળીકાપીભુારઅંધારેઅભવા

ળુંકીધુંાતેનીરાણોકીધોપાપીભુારાજાએકરી

લભતનુંવૃક્ષનમ્હોદુંાતેદૈતલાવ્યોગિપાડીભુાર

રીતુધ્વન ઊપર તેનાખ્યુંામાયાઊપરતમાડી
 જાણારાજકુંવરે તવબાણન મેહેલ્યુંાવૃક્ષકી
 ધો તીલમન્ત્રજા પછે સરશર તાણિને મુક્યાં
 વિંધ્યું દૈતનું ગાત્રજા જાણારોપ પડ્યોને ખોખત
 રક્ષાદ્યુંા પડ્યાં સરવ આયૂધજા નહાઠો દાન્ત
 વરણ મૂકીનેાન સ્હેવાયુ યુદ્ધજાજા શર
 મ્હઠાવ્યું ધનુષ ઊપરનેામારવા એકી મૂઠેજા
 પગલું તે પાપીનું દેખીા અશ્વહાંક્યો પૂઠેજા
 જજા પાખરિયો ને પવનવેગીાદેવ તણો આપે-
 લોજા પાતાલકેતૂનિ પૂઠે ધાયોાનણો પાણી-
 નો રેલોજાજજા માયાવૈ મરડાતો ચાલેાન્યાં
 હોય અઘોર પંથજા ન્યાં અસ્ત્ર ત્હાં અશ્વહિં
 ડેછેાઆથિડે નહિ અંધજાજજાથરથર ધ્રુવેકાં
 ઈનવ સૂઝેામુઃખે સ્વાસ ન માયજાનુવેવ-
 ણીને પડે હળીનેાઊઝરુઈ ઊત્તો થાયજાજ
 ામાર્યો હાલે એમ વિમાસેાદેખિખાંણને કાયા
 કાંપેજાથાક્યોશરીરે સ્થુળ થયોરેારખે ઘોડે
 અહાં આવેજાજજારીતુધ્વન હોકારા કરતો
 થાય અશ્વઊપરથી બેઠોજામ્હેવે પ્રથ્વી ત્નેદી
 પારુ પ્રહારેાપાપી પાતાળે પેઠોજાજજાઆ

(૩૮)

મૃદાલશાખાખ્યાન.

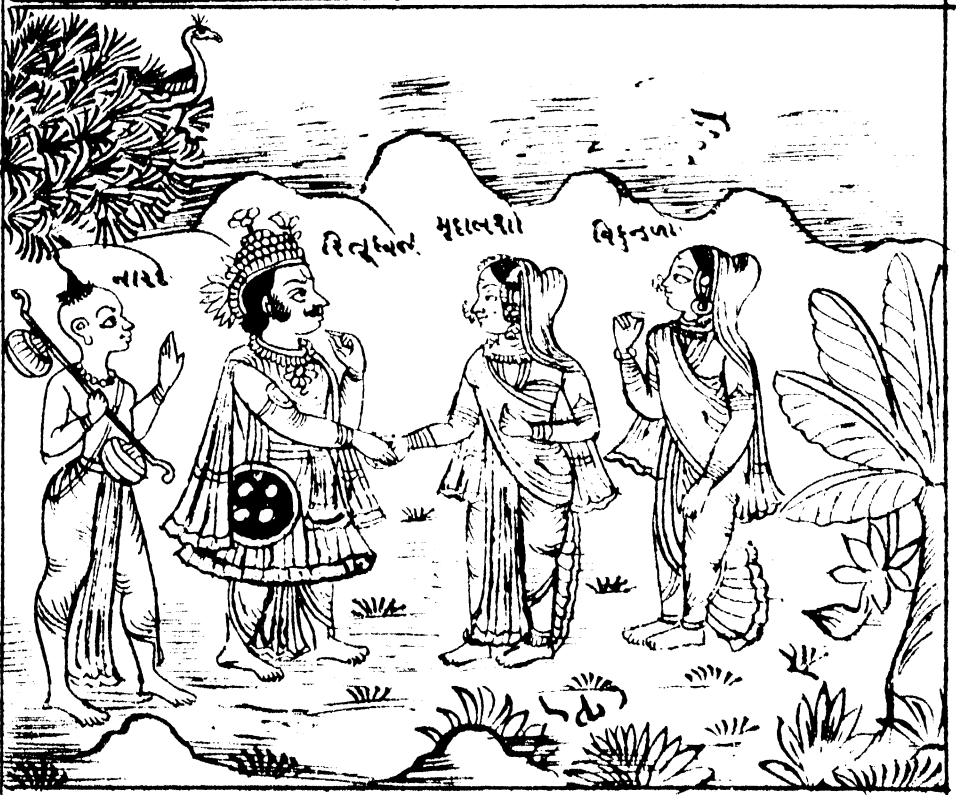
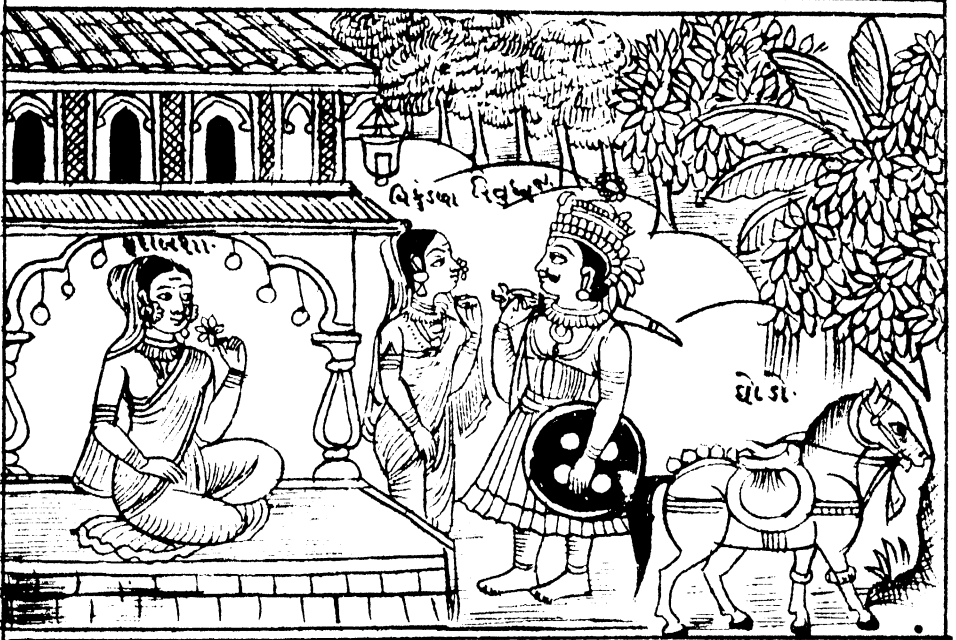
ગણ નળ અગાધ જાણ્યું ॥ માંહીં દૈત પરવરિયો
જા ॥ તવ લંપાપાત કુર્યું ઘોડાયે ॥ રાયને લઈને
તરિયો જા ॥ ૧૭ ॥ ફાણ પૂંઠળ ગદ્દા ગ્રેહે વરા ॥ અ
નંત નદીને નાળાં જા ॥ તેમાં રિતુધ્વજ ધાતો ફિ
ડો ॥ ન્યાં મનુષ નહીંડે પાળા જા ॥ ૧૮ ॥ અતળ
પિતળ તળાતળ સુતળ ॥ જાણ્યો ચોથે પાતાળ
જા ॥ દૈતે નાણું ને ઘેર નઈ રાતો ॥ કન્યા લેશે લુ
પાળ જા ॥ ૧૯ ॥ ॥ વળણા ॥ ॥ લુપાળ
લેશે લામનીને ॥ તે ચિંતા ચિતમાં થઈ રે ॥
અંતરધાન થયો તે ત્હાંથી ॥ રસાતાળ ખેડો
ઈ રે ॥ ૨૦ ॥ ॥ કુડવું ॥ પિપ્પું ॥ ॥ રાગવે
રાડીની દેરી ॥ ॥ અંતરધાન થયો અસુ
રતે ॥ નઈ ખેડો રસાતાળ ॥ રિતુધ્વજ મનમાં વિ
માસે ॥ ને અશ્વચાલ્યો સુતળ ॥ ૧ ॥ લૂલ્યો વાટ
ઊંચાટ થયો ॥ લુલામણો પડ્યો લંભા ॥ નળમાં
વાટ નહીં વાળ તે ॥ નેવાનો નહિં અનુક્રમારા ॥
દશો દિશા નુવે ખેડાકળો ॥ તવ ગલરાયો રાય
॥ ખેડલે અશ્વને જ્ઞાન થયું ॥ તે મૃદાલરી ॥ લણિ
ન્યા ॥ ૩ ॥ રાય ઘોડાને ઘણું એક ખેંચે ॥ પાળ મંદિ
ર ॥ લણિ મરડાયા ॥ રીસ કરીને ચાળક મારે ॥ તથ

લોચન રાતાં થાય પાજા અમ્બ કહ્યું તો કોને નહીં
 પામન ન્નવા દૈતને ઘેરા રાયે ન્નણ્યું ને કહાં ન્નય
 ન્ને ઊંપારી થાય છે પેરા પામન પોતાનું દહક-
 રીને પા છૂરિ મૂકિ વાળુ ની વાગા અમ્બ ચાલ્યો
 દાન્નવને મંદિરા ચપળ ચલાવી પાગા પાગા
 વેળળ રહિત એક સ્થાન આવીયું પા દેખઈ તૂ અ-
 તિ રમ્યા તે મધ્યે પાધરો નઈ પેઠો પા ઘોડાને
 તે છે ગમ્યા પા ધુમ્ર વેણીનું અરીક વન્ન છે પા
 લેની રીતના છે ઘણી પા ઠામ ઠામ અનવાળાં દે-
 ખે પા મુક્યા છે નાગ તણા મણી પા ટાતે મધ્યે
 એક સરોવર સુંદરા નિર્મળ નળ ત્હાં લેહે કો પાળે પા
 પો તરુવર રોષ્યાં પા બાવના ચંદન બેઠે કો પાનારા
 નંદુવર અતિ હર્ષ પામ્યો પા પીધું રીતળ નળા
 તે મૂકીને આગળ ચાલ્યો પા એક આવીયું દારૂણ
 સ્થળ પા પનાતે દેખી તૂ પત ત્નય પામ્યો પા પડ્યા
 દિઠા છે સહુ બંધા ફીર પતંગને માંસ શોણિત
 પા ત્હાં વાઝુ આવે હૂંઈ ધા પા પા ત્વચા ફરમને
 પદ મસ્તક પા અર્ધ કરડેલાં પડ્યાં પા રિતુધ્વન
 વિસ્મેયો પા રું પ્રલય ફાળ થયો હવાં પા પરા
 દારૂણ ઘાટ દિસે હરો કો પા દૈત કેરો વાસા અ

(૪૦) મૃદાલશા જ્ઞાપ્યાન

શ્વબુદ્ધિએ કું અહીં જાવ્યો ૥ હવે જીવ્યાની રીજા
શા ૥ ૩૦ ૥ નિવ શિવ તુલ રાજણ હારો ૥ જાવ્યું જ
તરજાન ૥ અફેવું કહીને ઘોડો ખેડ્યો ૥ સમચા શ્રી
લગવાના ૥ ૧૦ ૥ જાગળ નતાં મંદિર જાવ્યું ૥ કન
ક તણો છે કોટા ૥ મહા મનોહર દેખિને ૥ અશ્વને મા
રાવી ડોટા ૥ ૧૫ ૥ માળિયાં શુભ નળિયાં ૥ અટારી
ત્કાં શોભે ૥ સૂદર ચોક પરશાળ પટમહા ૥ નેતાં
માં મનડું લોભે ૥ ૨૦ ૥ વન તદ્વાર અડખે નળી ૥ ૨૫ ૥
વટિ રમણી કદીસે ૥ ફિરાને આણે ક મોતી ૥ નેતાં
મનડું હીસે ૥ ૩૦ ૥ ૥ વલણ ૥ ૥ હિસે
મનડું જવિ લોક તાં ૥ લોવનની શોભા ઘણીરે
૥ ૩૫ ૥ રાજકુંવર પરવર્યો ૥ ન્યાં છે કન્યા ગાંધર્વ તણીરે ૥
૪૦ ૥ ૥ કડવું ૥ ૪૫ ૥ ૥ ૫૦ ૥ રાગે કદારો ૥ ૫૫ ૥
ન્યારે જાવ્યો રાજદ્વારા ૥ બારણો મુકીને તોખાર
૥ ૬૦ ૥ રાજકુંવર હરે હરે ૥ મંદિરમાં દેમ પરવરે ૥ ૬૫ ૥
મનમાં તે ફરે ડગમગ ૥ તથા યુક્ત થઈ માંડે પગ ૥
૬૦ ૥ ખેડે કુરમાં ધરી ૥ સમચા મનથી હરહરી ૥ ૭૫ ૥
૥ ૮૦ ૥ ૥ ૮૫ ૥ ૯૦ ૥ ૯૫ ૥ ૧૦૦ ૥
૧૦૫ ૥ ૧૧૦ ૥ ૧૧૫ ૥ ૧૨૦ ૥ ૧૨૫ ૥ ૧૩૦ ૥ ૧૩૫ ૥ ૧૪૦ ૥ ૧૪૫ ૥ ૧૫૦ ૥ ૧૫૫ ૥ ૧૬૦ ૥ ૧૬૫ ૥ ૧૭૦ ૥ ૧૭૫ ૥ ૧૮૦ ૥ ૧૮૫ ૥ ૧૯૦ ૥ ૧૯૫ ૥ ૨૦૦ ૥

યા કીધી ॥ મુળને મોઢવા માટે ॥ એ પ્રપંચ નહોય
 પાપીનો ॥ શું મંદિરમાં મુને વાટે ॥ જા સુરપતિના
 લોવન્ન સરખું ॥ ને શા માટે છે મૂન્યા ॥ કનક કોલ
 થિ કમકીધું ॥ નાણાની નથી નૂન્યા ॥ પાનારી ન-
 પૂશક કે પુરુષ ॥ કો નથી પક્ષીને પશુ ॥ કરનારે ઘ-
 ણો ખરચ કીધો ॥ તો શા માટે નથી વસ્યું ॥ ૬૫ ॥
 એમ કરતો આઘેરો ગાલ્યો ॥ રાય શત્રૂનિત્તો
 તન્ના ॥ વિદ્યુન્ડળા દાસી દિઠી ॥ કરતી અંગમર
 તન્ના ॥ ૭૦ ॥ સૂંઘર રૂપને મદન પૂરણા ॥ દિઠો જાન
 વતો રાય ॥ સાદ કરતી સ્ફેલંદ્રી ॥ તે ॥ અંતઃ પુરમાં
 ન્યયા ॥ ૮૦ ॥ મૃદાલશા પ્રત્તે દારી ॥ જોલી ॥ ખેડુ
 ફરી કરન્નેડ ॥ રાણિ ॥ રાજ કો જાવે છે તે પરા ॥
 કામ જોવા ૩ કોડા ॥ ૯૦ ॥ સાંભળી તે શામા
 હરખી ॥ પાર્વતિ વચન થયું સાચું ॥ પાપિને વ-
 ઘ કરી મુને વરે ॥ એવું નઈને નચ્યું ॥ ૧૦૦ ॥ જાણ
 ૭ અંતર પર કિધું ॥ લલ્લન મનમાં જાણી ॥
 પછે સ્ફેલંદ્રી સ્ફામી મોઢલી ॥ પાત્ર તરીને પા-
 ણી ॥ ૧૧૦ ॥ જાવ લાવ કરી મોઢલી ॥ જોલી વિ-
 દ્યુન્ડલાવાણી ॥ જાઘા પધારો શોક મૂકી ॥ તમ
 ને તેડે મુજરાણી ॥ ૧૨૦ ॥ વાયડાં લખી શામાડે

(૪૪) મૃદાલરીગાજાખ્યાન.

નેનારાગાત્કારે કહે વિદુલ્લાનારીસતવા
ત કુંજું વિચારીપરાઘડિ વિશ્વકરમાજે અશ્વ
મેવાઅહીં પૂર્વે વસ્તા વિશ્વદેવાપડાએકદેત
હતો કુંજલધારાઈદ્રિ સોંખ્યું તેને ઘરખારાપદ
અહાંથી દેવથયા વિદાયેા કુંજલધાર રહ્યો અહાં
રાયેપાપાતે રાજનની કુંમારીના ન્હાનપણમાં
કું અંગે સારીપાપિતા માર્યો મ્હારોગા
હામ પાતાજ પાતાલ અહેવાંનામાપણાએછે
બુદ્ધકેતૂનાખાળા ત્હેનાંરૂપ મહાવિક્રાળા
પદાતેણે ઘરરિદ્ધિ લૂરિ લીધીપાજન્યોએદા
સી મુજને કીધીપાપદાકુષ્ટ દમે છે ત્રણલોચન
સર્વે લૂરિ તર્ફ અહાં ધન્નારગા મૂનેં રાખીછે
ઘણતીવારીપાકોણાલણે અહાં પીડામ્હારીપા
રણાએક ગાલ્લવનામે રૂચિલ્લનાત્હેનોત્ર
ણવારલાગ્યો યગન્નારરા રાજનરિતુધ્વલછે
ખજવંતાત્હેણે આણ્યોએકનો અંતપાપાતા
ળકેતૂગયો ન્હાસીપારીતુધ્વલનાચુદ્ધીત્રાસી
પારજાએક મૃદાલરીનામે નારીપાવિશ્વાવસુ
ગાંધર્વકુમારીપારપાત્હેનુંરૂપ મનોહરનરખી
પાહરિલાવ્યોપાપિતે હરખીપારડાગાવ્યોક-

ન્યાહરીને દાણેપાપિ લેખ્યાઓ પાતાળેપાછ
 પાપરણવાની કીધી સન્નઈ તવ સાંભર્યો પોતાનો
 લાઈપારદામૂને મુકી સાચવવા ઘેરાતેતો ગયો
 વાળવા વેરાપરલાલ્લણીએ તે લિયા કોણે માર્યા
 પાણ લાયેગે તમો પધાર્યાપાડના એ કન્યાહવે ત-
 મને દાવીપાકોવાત દિસેછે લાવી પાડનાતમેપ્રેમે
 પ્રેમદાને પરણોપાખામ્મોલ સબળછે ઘણોપાડર
 પામે ઈશ્વરે તમને આપીપાકેલા થાઓ આવરો
 પાપીપાડનાત્યારે રિતુધ્વજ બોલ્યો વાણીપાદેખ
 ડો મૃદાલશા રાણી પાડના હૂં છડીં અયોધ્યાનોરા
 બન્ના પાલકેતુ કિધો પાતન્નાપાપાપછેપાતાલ
 કેતુ પ્રેધાયો પાગ્ગાં અખ્યાનેકાં સંતાયોપાડ
 ત્કારે બાણુછે મહા સુભદ્રાપામદ્રણિયેદાદું અંતર
 પદ્માપડાપડે અત્રથી ઈંદુ બહારાપાગ્ગેવીનૈણો
 નિરખીનારાપડામીરે મીટબન્યોની મળીપાદુ
 બવાત રૂદેથી ટળીપાડના હર્ષે નૈણો નૈણો રસપી-
 ધોપાપીતાં મુર્છિત તરને કિધોપાજના
 વળણાપા પાચિત્રામણ બન્યો થયાપાપછે
 મૃદાલશા શું વહેરે પાવિપ્રપ્રેમાનંદ કહેપાશ્રોતા
 બન્નધરો રૂદેરેપાજના પાકડબુંપાજડમું

(૪૬)

મૃદાલરીઝાખ્યાન.

રાગખિહાગડોઝા ઝાખોલોખોલોલટકા
ળારાયઝામુખનેંમલકડેઝાહૂંતોલણુંતમારેપાય
મુખનેંમલકડેઝાઝાતમોખનમાન્યાતેશુંય,મુ-
ખનેંમલકડેઝાકાંઈમન્નનઝાચીકુંય,મુખનેંમ-
લકડેઝારાહુવેન્નગીનેઝાપેસંત્તાળિયે,મુખ-
નેંમલકડેઝાપેચપાઘડિનોછૂટ્યોવાળિયે,મુ-
ખનેંમલકડેઝાઝાઝફેહુંખડગપેડેછેગળી,મુખ-
નેંમલકડેઝાવાગશેતોખોશેસૌરળી,મુખનેં-
મલકડેઝાજાઝાખશુંકરોઝર્ધપડિયાળિ,મુખ-
નેંમલકડેઝાપાઘરીદિસેછેરઢિયાળી,મુખનેંમલ-
કડેઝાપેઝાદ્રષ્ટતોકાંઈરાખીયેસાદિ,મુખનેંમલ-
કડેઝાઝેંમનાફીનેછોકરવાદિઝામુખનેંમલકડેઝા
ફાપુછાપુછકસોમાંમહારાજ,મુખનેંમલકડે
ઝાકરોવિવાહનોતમોસાળામુખનેંમલકડેઝાઝ
મુનેફફીગયાંઝિમયાદેવામુખનેંમલકડેઝાલ્લા
જધરોનાફિંદેવ,મુખનેંમલકડેઝાટાનથીખીન્નું
ત્રીન્નુંકોય,મુખનેંમલકડેઝાહુવેવિદલ્યમનરે
ફોય,મુખનેંમલકડેઝાલ્લાહુવેશુંનણાવોછોપ્રીત
ઝામુખનેંમલકડેઝાહમોપ્રીછૂંપુરૂષનીરીત,મુખ-
નેંમલકડેઝાજાતમોમનમાંધરોનવકોધીર,મુ

ખેને મલકડે ॥ મ્હારે તમો છો મનના હીર, મુખ
 ને મલકડે ॥ ૧૧ ॥ ॥ વળણ ॥ ॥ સુણ્ય રી
 ત બાણું પુરૂષની ॥ તવ રાબ જોલ્યો હે રતી ॥ ચા
 લ દેખી ચતુર નરની ॥ પછે મૃદાલશા ઘેલી થતી
 ॥ ૧૨ ॥ ॥ કડવું ૧૮ મું ॥ ॥ રાગ કેદારાની
 ચાલ દુકડી ॥ ॥ દેખિ ચાલતે ચતુર નરની
 ॥ માયા લાગી રાબ કુંવરની ॥ ૧૩ ॥ કાંઈ મોઢેરી તે
 થાતી ॥ મૂખ કળા કરે મદનાતી ॥ ૧૪ ॥ પછી મુન્ય
 થઈ રહિ મ્હોડે ॥ પાછી ઓસરિ આઘું ગ્હોડા ॥ તે
 મતે મરાય આઘો આવે ॥ પ્રીતે પ્રેમ ફરીને જો
 લાવે ॥ ૧૫ ॥ ફાવે લાલ ફ્હોંની ધરો છો ॥ ને શામ
 દે લલ્લન કરો છો ॥ મુખ વદન કળા દેખાડો ॥
 સુખ સ્વર્ગનું પામી પમાડો ॥ ૧૬ ॥ મોહ્યો મોહ્યો
 તમારે લલકે ॥ તો સે ન જોલો મુખ મલકે ॥ ૧૭ ॥
 મુન્ય થયાં હો નારી ॥ નવ જોલો પ્રથમ મુને મા
 રી ॥ ૧૮ ॥ આ અંબર ફેર્યું છે આછું ॥ સુખ જી પર
 થી કરો તે પાછું ॥ હું મોહ્યો છું આલ્હૂત એને ॥
 ફરી વદની તે ત્હારે તેને ॥ ૧૯ ॥ મૂખ દેખાય
 છે ઘૂંઘટ માં ॥ લાલ મૂકી વદો જિલ્લટ માં ॥
 ત્યારે ઘૂંઘટને પરો લીધો ॥ રીત્ત ધનને ઘેલો

(૪૮) મૃદાલરીઆખ્યાન

કિંધોપાદાશાંમાનો લાવ લહિ કું જાળામુ
ખન્નણો ચંદ્રની કળાપારહ્યો રાત્રિ પાસે જાવી
પાખોલે નવ અખળા જોલાવી પાળા ત્રાયો
માયાને પાસે પાને મલ્મર અંબૂન નિવાસો
તેને રૂપે તે મેરૂડોલે પાતો મનુષ્ય તે કોણ તોલો
તા પાસે આવી બેઠો તે રાયે પાપા મરિયે દોખે
છે વાયે પાકરો વળાયો તે દેછે નાંખી પામૃદા
લશાની જિરાડી માંખી પાપા મૂખ નૂવે છે ફ
રી ફરી પામૃદા સમ જોલો સુંદરી પામું મુક્યા
છે તમને વરી પાતો રૂં લાલ ધરો ઓસરિ પાપ
પાખાં તો છે એક કિંકરી પાનૂવો પ્રેમે નૈણાં તરી
પાઆવો સાથે કુરૂણા ફરી પાઈશ્વર આપરો જા
તરી પાપા તમો ગાંધર્વની કુંવરી પાપિ લા
વ્યો તમને ફરિ પાકું તો તેહને નાંખિશી મારી
તું તો સેનવ સમને નારી પાપા રૂમો કુંધું
પ્રણિપત્ત કરી પાનવ જોલો તો નૈરા કું મરી પાત
મો પરો ફરો ઘુંઘટ પાખોલો પાયે ધડું મુગટાઈ
પાપાથ રૂં પામરીનો પટ્ટા વદો વાણી આણી
જિલટા ગે મિથ્યા શી કરવી ચટ્ટા સંઘું પ્રીધું
નથી કું નટ્ટા પાપા પાપિ ફરિ લાવ્યો છે તુનને

મૃદાલશાખ્યાન. (૪૯)

પાતેતો ઘણું દહાજે છે મુનને ॥ વ્હાલી તુલકને
ધરૂંવટા વેરિનું શિર કાપીસ સદૃષ્ટપાટાજોદે
હ તણી ખરપટ્ટા જિહો નારી જાણી જિલ્દામ
ન મેળવવાનો કોડ ॥ વ્હાલી તુછે મ્હારી ભેડા
૧૬ ॥ ॥ વળણા ॥ ॥ પછિ જિલ્દ
આણી ખન્યો મળિયાં ॥ કહે તત પ્રેમાનંદે ॥
પછે પાણી ગૃહણ કેમ હવું ॥ ત્હેનું કહું પદબંધે
૧૭ ॥ ॥ કડવું ॥ ૨૦ મું ॥ ॥ રાજેશ ॥ ખ
લી ચોપાઈ ॥ ॥ નારદ કહે સાંત્નજો ને
ધર્મ ॥ પછી કેમ થયું વિવાહનું કર્મ ॥ ૧ ॥ મૃદાલ
શા રાજને મળી ॥ જાકાશે બિલળી સમતળી
૧ ॥ તવ રાજને વાણી જોયરી ॥ અશ્વઊપર
જેસો સુંદરી ॥ દાસીને કહ્યું થયે વિદાય ॥ રજેલે
આવ્યા નારદ રૂપી રાયા ॥ રા રૂપિ તણું કિધું પૂન
ન્ના ॥ સમાચાર કહ્યો રાજના ॥ પાત્નલું થયું જા
વ્યા મહારાજા ॥ મુન સરખું કે કહિયે કાળા કાળા
૨૬ કહે સારો શિશ્રે કાર્ય ॥ આવ્યો છૂંહું થવા
આચાર્યા ॥ ૭ ॥ પરણી થાઓ અશ્વે અશ્વારા
યોરિ રચી તવ અહ્ય કુમારા ॥ ૮ ॥ વળતા જોલ્યા
મુની ભગવાના ॥ વિદુન્ડલાદેતું કન્યાદાના ॥ ૯ ॥

(૫૦)

મૃદાલ્પશાસ્ત્રાખ્યાન.

આરોપી કંઠે વરમાળાગાંધર્વ વિવાહ કિંધો
તત્કાળાપનાનારદઅંતરધાન તવથયાત
ત્પરથૈનરનારી રીભિયાંપાપાદાસીએમખો
લીમુખવાળાતમોબન્યોને ફળે ફલ્યાણા
પરારાયઅશ્વે બેઠાનેફધરીઆઓછંગે બેઠી
સૂંદરીપાપડાદેવતાએઆપેલો તુરીઆએમઆ
વ્યોતેમ ચાલ્યો ફરીપાપડાગાલ્પવજાદેફધી
બુવેવાટાનઆવ્યો કુંવર તેથીતે બિયાટાપ
પાયાઘોડાને પગલેપજ્યાઆએફવે કુંવર ફળ્યાને
લેવાટે મળ્યાપાપડાબિતરી ફેઠાં ફર્યોતમસ્કારા
અથઈતી ફલ્યો સમાચારાપડાફરીગાલ્પ
વતો ફરખ્યાઘણામાનવ વાઘ્યૂં પોતાતાણા
પટાએફના પિતાને લગાડું પાયા રતનસરી-
ખીલે ફળ્યાયાપનાપછે અયોધ્યા આવ્યાફધી
રાયા વધામણાં પુરમધ્યે નય્યારનાસેવફળ્યા
વ્યાશત્રુબિતલણીપાપડાંમિ સાંભળિયે વધામ
ણીપાપડા પુત્રલાવ્યો પરણી પ્રેમદાબિહોરા
બન મનમાં અતિ મુદાપાપડાફરીને પાયેશ-
ત્રુબિતપડ્યોઆબપુત્ર મને પડ્યોબડ્યોપાપડ
પાસાથે શામાની ફીધી બેડામુનિતમે ફોં-

ચાડ્યાકોડારદા નમ્ર નન્ન મળવા જાવિયા
 યોગ્યરીતે ભેટ લાવિયા તારપા પાંચ દિવસ મુનિ
 પ્રોણા રહ્યા પછે પોતાને સ્થાનક ગયા રહ્યો
 તારા ભગ્ને જિમંગલ ધરી પુત્રનો વિવાહ માંડ્યો
 ફરી રહ્યા મૃદાલશાને પુછી વાત કોણ તમા
 રાં માતને તાતા રદા કુટુંબ સર્વનું લીધું તા
 મા સસરે જોળખ્યો સારો હામા રહ્યા પછે
 લખ્યો પત્રે સમાચારા ગાંધર્વ લોક ગયો સર
 દારા ડગાળ્યો સેવક જાવ્યો કોડશાંત્રા
 કાગળ લ્યોની વિશ્વાવસ્તુ ડગા સ્વસ્ત્રી ગાં
 ધર્વનો દેરી વિશ્વાવસ્તુ નામેને નરેશા ડગા
 લખિતંગ શત્રુભિત મહિપતી જામો રહ્યા છજી
 તમારી વતી ડગાળી જો કને છે વધા માણી
 જોવાઈ દીકરી ને તમ તણી ડગા પાતા લકેતુ
 ગયોતો ફરી તે કન્યા મુન પુત્રશું વરી ડગા
 નારદભિયે કરાવ્યો વિવાહા મુને ફરી જીવની છે
 ઈચ્છાયા ડગા માટે મળવાને જાવને તારીત
 ઘટે ને તે લાવને ડગા રોવડને શિવનું છે વચન
 ના તો જહિં લગી જાવ્યો રાત્રના ડગાળાકિ
 હમો જાવિ ફોંચિયે જહિં પાણશું ફરીયે જે

(૫૨) મૃદાલશાખાખ્યાનઃ

અમગતી નહીં ॥ ૭૮ ॥ વાંચ્યું પત્ર તે વેગે કરી ॥
ખોલ્યો રાત્ર નેણે ॥ ૭૯ ॥ તરી ॥ ૮૦ ॥ જો સું સા-
ચું કે છે સ્વપન્ના ॥ ૮૧ ॥ લી દિકરી રૂપ રતન્ના ॥ ૮૨ ॥
આલો સર્વ કો વેગે કરી ॥ ૮૩ ॥ વિધીયે પરણાવું દિ-
કરી ॥ ૮૪ ॥ ગાંધર્વ સર્વ થયા સાવધાન ॥ ૮૫ ॥
ધાંધલ તરી ચૈમાના ॥ ૮૬ ॥ ગામમાં વરત્યો ન-
વલયકાર ॥ ૮૭ ॥ અયોધ્યા આવ્યો પરિવાર ॥ ૮૮ ॥
તેલ્યાં સર્વે વેગે કરી ॥ ૮૯ ॥ માત તાતને મળિ દીક-
રી ॥ ૯૦ ॥ અથ ઈતિ પછે કહી નવવાતા ॥ ૯૧ ॥
પામ્યાં માતને તાતા ॥ ૯૨ ॥ આપી કન્યા દાન લા-
ગ્યો પાયા ॥ ૯૩ ॥ વિશ્વાવસુ જાદે થૈ વિદાય ॥ ૯૪ ॥ પુ-
ત્રિ કહે પિતા ॥ ૯૫ ॥ પરવરો ॥ ૯૬ ॥ ઈંદ્રપે અધિકો સ-
સરો ॥ ૯૭ ॥ ॥ વલણ ॥ ૯૮ ॥ ॥ સસરા
નું સુખ છે ઘણું ॥ ૯૯ ॥ તવ દુદુંજ સર્વ પાછું ક્યું રે ॥
નારદ કહે સુણો ધર્મ રાત્ર ॥ ૧૦૦ ॥ પછે મૃદાલશાખે
શું ક્યું રે ॥ ૧૦૧ ॥ ॥ કડવું ॥ ૧૦૨ ॥ ॥
રાગ ગોડીની દેરી ॥ ૧૦૩ ॥ ॥ સતત ગુરૂ વાણી ॥
ચરે ॥ ૧૦૪ ॥ સાંતળી સુત્ર નડ મન્ના ॥ ૧૦૫ ॥ પામ્યાં
ઘણું પ્રેમદા ॥ ૧૦૬ ॥ સસરા તણે લોવન્ના ॥ ૧૦૭ ॥ પ્રી-
તવાધે તવ નવી ॥ ૧૦૮ ॥ શામાને સ્વામી સાથ ॥

મૃદાલશાના ફાથનો મણિાજાંધ્યો પતિને ફાથ
 આસતી ઁણિપેર ઝોયરે રેાસાંલજો મ્હારાશા
 મામણિ દેખિસ તમથી વેગણો તોાફું મરિશા
 આઠામાઝાફોને ધિરશો નનાથજી આઝા
 ખણો છે દુશમન્ના પાતાલકેતુ ફેરે સોધતોરેા
 તજી ઊદકુને ઝન્નાશાન્નૂઠિ વાત ગિરાડશેરેા
 ન્યારે તમો નશો ગામા મણિ નેઈરેા ઁફ-
 દોતોામ રિશા આણે ઠામાપાતે વેળાથીજાં
 ધિયોરેાને મણીઝગમઘાટેા મૃગયારમવાનિસ
 થોં તેા રાયવતની વાટેાફાઁફ સરોવર આ-
 યિયુંાત્યાંજિતર્યો શબ્દુંમારારીતજળજળ પીવા
 સાંચર્યોાવૃક્ષે જાંધી તોખારાઝાપોસત્તરિપા
 ણી તણીરેાજળમાંહે ધરિને પાગા તેજમણિનું
 માહ્યે પડીયુંાદેખિ નિફળ્યાબેનાગાદારિવુચ્ય
 જપાછો ઝોસરીાને ધનુષલીધૂંતાણીામાર-
 ચામાંડે ભેરલેાતવ સર્પ જોન્યાવાણીાલાફ
 મોઆવ્યાછજિં ફર્ધમાંરેાત્હારો મણિ દિહોઝાત
 ફારામનુષ્યમાં તું અધિકુછેામારે દિને મિત્રાયા
 શાજ્ઞાઝન્યોઝન્ય આવી મળ્યાાને અધરા
 ખાધા સજાારૂપે ત્રણજણશોભતારેાબ્રહ્મચિ

(૫૪) મુદાલશાખ્યાન.

ધ્યુ રૂઢ નેમાપપારીતુદ્ને માંડી ફલ્યો નેાગ્જથ
ઈતિ સમાચારા તમો ફોના છો દીકરા તવ
બોલ્યા નાગકુમારાપરાન્યાત હમારી નાગ-
નીછો પાતાળ હમારુ ગામા અરબક નાગના
દિકરા હમો ગંદ ચુગમણિ નામાપડા હમો
ફોરા પુરુષ રફિયે નમ્યારો થયો આપણે મિત્રા
ચારા રીતુધ્વન રાત્ન આવત્ને તમો નિત્ય આ
ણે શારાપશા સુખ દેખાડી રા સ્વર્ગનૂ તમે રા-
ખ્યો ગાલ્લવનો યાગા યાગ વિશેથી પામિયો રે
પાલોવન વિશે તું તાગ્યાપપા તું ફાલો અ-
તિ દેવને માટે મિત્ર તું યોગ્યા હવે હમો નવ સ
હી સદ્ગુણ લાઈ તમારો વિયોગાપડા ને દફાડે
આવશો નહિ તે દફાડે અપવાસા પછી તે પા-
છા ફર્યા અંતરે અતિ જીલ્હાસાપડા ત્રણ નણ
નિત્ય આવી મળે મેવા લાવે અમૂલ્યાખ્યા
પિયે આનંદ રહી સૂખ ભોગવે અતૂલ્યાપડા
અયોધ્યા પેતિ આવતો ન્યાં વસે નાગકુમાર
પાવળાવીને વળે નાગતે ફરિતે ફોણાચારાણ
પિતા પૂછે પુત્રને ક્યાં ન્નજો છો નિત તન્નાણિ
તર પાછો વળે નહિ તેાકે મફદેવાય મનુશ્ય મળ-

ન્તપાસ્વા ॥ વળણા ॥ ૧૬૬ મફે મળવું મ
 નુષ્યતું ॥ ૧૬૭ કથા એટલેથી રહીરે ॥ વિપ્રપ્રેમાનંદ
 એમ ફેરે ॥ તાલકે તૂટરતો રુંત્યાં સહીરે ॥ ૧૬૮ ॥
 ફડવું ॥ ૧૬૯ મું ॥ ૧૭૦ ગધવળધનાસીનીદેરી ॥
 ॥ ૧૭૧ શ્રીસતગુરુ એમવાણિજોલે ॥ સાં
 લજો રુંત્તલડ રાયળા ॥ પાતાલકે તૂટે રું કિધ્યા
 તેહની ફું ફું કથાયળા ॥ ૧૭૨ રસાતાળથી પાછો
 વ્યો ॥ ૧૭૩ ન્યાં છે પોતાનું ધામળા ॥ ૧૭૪ આવતો ન્નેઈ
 દાસી ॥ ૧૭૫ રોઈ દઈ છોડી ફામળા ॥ ૧૭૬ દાન્તવતો વિ
 રૂમય થયોરે ॥ ૧૭૭ એકેમ રૂવે છે દાસળા ॥ ૧૭૮ ગિયાટ અ
 તિ છે અનંગિ અંગે ॥ ૧૭૯ રખે સ્ત્રિ પામી હોય નારીળા ॥
 ૧૮૦ ધાઈને મંદિરમાં પેઠો ॥ ૧૮૧ મૃદાલરશાને ન્નેવાળ
 ॥ ૧૮૨ આસન તેહનું સુનું ન્નેતાં ॥ ૧૮૩ પાપિ લાગ્યો રોવા
 ન્ ॥ ૧૮૪ કહેરે દાસી ફું ગઈ અબજળા ॥ ૧૮૫ મ્ફારા પ્રાણ
 તણો આધારળા ॥ ૧૮૬ વિકુન્ડલા ફેરે કોઆવ્યો ॥ ૧૮૭
 ત્તરશનકુમારળા ॥ ૧૮૮ મૃદાલરશાનો ફરગ્રહીને
 ॥ ૧૮૯ વાત કેં એકત્નાખીળા ॥ ૧૯૦ મ્ફારું કાંઈ ત્હાં નહિં
 ચાલ્યું ॥ ૧૯૧ તડાકે ઢોળી નાખીળા ॥ ૧૯૨ પવનવેગીકો
 દેવનો વાળ ॥ ૧૯૩ તે ગિપરબેઠાં નરનારળા ॥ ૧૯૪ એવી
 વાત સુણી પાપીયે ॥ ૧૯૫ ગ્રેહબાણનો ખાઈમારળા ॥

(૫૬)

મૃદાલશાખાખ્યાન.

ઝાંઘણી ધૃતે કાંઈ ન સૂતે ॥ ખોળાખોળ અતિ માં
ડિણા વણ વાંકે મુને મૃદાલશારે ॥ ગઈ અહાં
થકિ છાંડિણા ૮ ॥ અન્નનળ ફું ફ્યારે લણિંને ॥
મૃદાલશા મળે રાણીણા ॥ લઈ બનાશે ને નિર-
ખાય તો ॥ લાવું તેનો અંત આણીણા ॥ લાર-
ખે રિતુધ્વજ ફાથ રૂઢી હોયા ॥ તો તેને નળ તા-
યણ ॥ અંજેવું વિચારીને પૃથ્વીપર ॥ ધરિને ગીની
કાયણ ॥ પળાગુફા ગ્રેવરને નદિનાળાં ॥ નેઈ જી-
તર તાણી પળિયોણા ॥ અંજેવે સમાચાર ફેફવા
આવ્યા ॥ વાટે નારદને મળિયોણા ॥ ૧૧ ॥ કરને
ડીને દાન્નવ ખોલ્યો ॥ ફહો રૂષી કુરુણાળણા ॥
રી મૃદાલશાખો વાઈ ॥ તેની ફહો કાંઈ તાળ-
ણા ॥ પરા નારદ ફહે તુછે મુને વ્હાલો ॥ ફુંતુ
ને અંજે પેરણ ॥ ગાંધર્વિ કન્યા દેશવર્તિતા ॥ તે શત્રુ
ભિતને ઘેરણ ॥ ૧૩ ॥ અંજેમ ફહિને નારદ વળિયા ॥
ધયા અંતરધાનણ ॥ દાન્નવ આવ્યો અયોધ્યા
માંહે ॥ અન્યાં રીતુધ્વજનું નિધાનણ ॥ ૧૪ ॥ તિલ્હુ-
કુરુપે તિલ્હા માગે ॥ પુછે સઘળી વાતણ ॥ મંદિર
આવ્યો મૃદાલશાને ॥ થઈ રૂંડ વિપ્રની ભતણ ॥ ૧૫
॥ છને છબીલી બેઠી દીઠી ॥ ખેખેરો મનમાં પેમે

જીા અસૂરજઈ જરૂખાની સ્ફામોાધુણી ઘાલી
 બેઠોજીા ૧૬ા જી દુઃખ જન્મલજીંહું ક્યારેા ને
 અબળા દે દરશાન્તજીા તનન કરે તે ત્વામનિ
 ફેરૂા હર્ણ કરવાનિજ મન્તજીા ૧૭ા પેણ હરિવ
 દનિ હાથે ન આવેા સત્ય પોતાનું પાળેજીા અ
 સુર વિચારે વળકરૂં તોા સતી રાપેઈ બાળેજી
 ૧૮ા ફું નલોગણું રાન્ન નલોગવેા મૃદાલશાપ
 મેમર્ણજીા ત્ફારે દહાન ફુલવાયે મનનીા ઠરે મુજ
 અંતઃકર્ણજીા ૧૯ાનાં એક દિવસ મળિયો રિતુધ્યજ
 નેા પાપી બોલ્યો ઘાણીજીા કફોકુંવર આમણિ
 મોઘોછેા કેમ બાંધ્યો હાથે તાણીજીા રગાં એ બાં
 ધવો તો ઘટે નહિં તમનેા દિશે નારિનો રંગારજી
 ૨૦ા એ ઘાણ બાંધ્યું મૃદાલશાયેા મહંત કરો નિ વિ
 ચારજીા ૨૧ા મ્ફારે માથે રાત્રુ અનંત છેા મુને
 મુવોકફે તે કોકજીા આમણિ વિના નારી નહિં
 માનેા દેખિને ન્યે સુરલોકજીા ૨૨ા
 વળણાા ૨૩ા સુરલોક ન્યે મણિ દેખેતોા
 પેણ મુવે મુકું જ્ઞેને નહિંરેા નેગી કફે મ્ફારાજી
 છેા તમોચતુર મ્ફોટાછો સહીરેા ૨૪ા
 કડવું ૨૫મું ૨૬મું ૨૭મું ૨૮મું ૨૯મું ૩૦મું ૩૧મું ૩૨મું ૩૩મું ૩૪મું ૩૫મું ૩૬મું ૩૭મું ૩૮મું ૩૯મું ૪૦મું ૪૧મું ૪૨મું ૪૩મું ૪૪મું ૪૫મું ૪૬મું ૪૭મું ૪૮મું ૪૯મું ૫૦મું ૫૧મું ૫૨મું ૫૩મું ૫૪મું ૫૫મું ૫૬મું ૫૭મું ૫૮મું ૫૯મું ૬૦મું ૬૧મું ૬૨મું ૬૩મું ૬૪મું ૬૫મું ૬૬મું ૬૭મું ૬૮મું ૬૯મું ૭૦મું ૭૧મું ૭૨મું ૭૩મું ૭૪મું ૭૫મું ૭૬મું ૭૭મું ૭૮મું ૭૯મું ૮૦મું ૮૧મું ૮૨મું ૮૩મું ૮૪મું ૮૫મું ૮૬મું ૮૭મું ૮૮મું ૮૯મું ૯૦મું ૯૧મું ૯૨મું ૯૩મું ૯૪મું ૯૫મું ૯૬મું ૯૭મું ૯૮મું ૯૯મું ૧૦૦મું

(46)

मृदालशशाङ्ग्यान्.

[illegible]

તે અયોધ્યામાં પરણી છે । રીતુધ્વજ તેહનો કંથા
 તેલેવાડું જાવિયો છું । દેખાડો તે ગામનો પંથા
 પળાસત્યવાદી શત્રુભિતરાજના સત્યપાળે તે-
 નોડું મારાડું રંક રૂશીનું કાર્ય કરતાં । મુખથી ન
 નિકળે ન કાર । ૧૧ । ફરો તમો કોણ દેશ વસો
 છો । કેમ જાવ્યા જા સરોવર ઘાટ । ને નળતા
 હજોતો દેખાડો । અયોધ્યા કેરી વાટ । ૧૨ । વા
 ચેક સુણી તે વિપ્ર કેરાં । ડુંવરે કિધો ડંડ પ્રણામ
 । પ્રભુ ન્હે ને ને વા નજો છો । તેતો મ્હાંડું ના
 મા । ૧૩ । તે મણિ મ્હારી પાસ છે । પણ ફરો ને
 ન અપાયા । મૃદાલશાએ ને નળેતો । વાત વિ
 પ્રિત થાયા । ૧૪ । દૈત ફરે સાંભળારે રાજનાએ
 અર્થ સરસે મ્હારો । તો કાલે મણિ આપિ રી । અલુ
 પતિ પાછો એ ત્હારો । ૧૫ । સત્ત વચન આપ્યું
 પાપિયે । વળી એમ જોલ્યો વચનના । આવતાં મુ
 ને વારે મળ્યા હતા । નાગતણા બે બે તન્ના । ૧૬ ।
 તેણે ફહાવ્યું નૈતે ફરે ને । અમને પારી સંધ્યા
 કાળા વસ્તુ અનોપમ લાવવી છે । માટે પાછા ન
 ન શો લૂપાળ । ૧૭ । પછે રાજ્યે મણિ છોડિ
 આપ્યો । પાપી પાછો વળિયો । પાતાળમાં દે

(૯૬૦)

મુદાલશીઆખ્યાન.

પાછોઆવિનાનાગકુંવરને મળિયો ૥૧૮૦૭૭૭
લુંરિતુધ્વને ફાવ્યુંછે ૥ જાનછે મારેકામા ૥ મૃગ
યા રમવા નવ આવરી ૥ રેહેને તમારેકામા ૥
૧૧૧૧ નાગ પુત્ર પાછાવળ્યા ન્નણ્યું ૥ મિત્રે જાતા
આપી ૥ પછે અયોધ્યામાં વિપ્રને રૂપે ૥ દોડતો આ
વ્યોપાપી ૥ રંગ ૥ વળણ ૥ ૥ પાપી
પ્રેમંચક્રી રોતો આવ્યો ૥ પાત્રવદિધો મુજરે ૥
રાજસત્તામાં આવિ મળિયો ૥ સાંત્વણ રુત્તન
રૂજરે ૥ ૨૧ ૥ ૥ ૬૬૬ ૥ ૨૪ મું ૥ ૥
રાગવેરાડીની ચોપાઈ ૥ ૥ દૈત આવ્યો આ
યોધ્યા ગામા રૂવેરીતુધ્વનનું લઈ નામા ૧૧ પ્ર
ન્ન સરવે વિસ્મય હોય ૥ આ આહ્વાણકોણકાર
ણ રોય ૥ ૨૧ ૥ રાજસત્તામાં આવી પડ્યો ૥ હાય
હાય કુંવરકુહી રડ્યો ૥ ૩૦ ૥ યેષ્ટાદૈતે માંડી કોકા
ફેડે મારી હોક મૂકે પોકાજારાય રાત્રિનિત વિ-
સ્મય થયો ૥ સમાચાર પુછવા પાસે ગયો ૥ ૧૧૬-
હો રશિભુ ફહંથી આવિયા ૥ ૧૧૭ ૥ વિપ્રિતયાત્ર્યા-
થી લાવીયા ૥ ૧૧૮ ૥ આહ્વાણકોષ્ટાંત્રજરાલન્ન
૥ નિશ્ચેનારોપામ્યો તુલતન્ના ૧૧૯ ૥ સરોવરમાં-
થી મગરેગળ્યો ૥ ૧૨૦ ૥ હતો પાસેને તેરળ્યો ૥ ૧૨૧

ઝેરું કહી બેઠોશિરાયારાન્ન પડિયો પ્રથવી માં-
 હાના પૂત્રનું સંભારી હેતા અયોધ્યા પતિ થ-
 યો છે અયેતાના બેઠો થઈ માંડ્યોટળવળાટા
 હો કુંવર કહાં બેવડાવો વાર ૧૧૧ શત્રૂ નિતનેવા
 રે સફ કોયા પ્રથવિ પછાડો બાઈતે રોયા ૧૨૧
 મ્હારા કુંવર ક્યાં ગયો પરહરી વિધવા વહુ શામા
 ટે કરી ૧૩૧ આખૂં નય કરે છે રદના ન રવે મૃદા-
 લશાસ્ત્રિ જન્તા ૧૪૧ એ બોલું નથી મર્ણ પામ્યા
 વન્તા સાયું હોયતો મુને ચ્હટે સન્તા ૧૫૧ સન્ન-
 સર્વને વારે સુંદરી નિશ્ચેવાત નથી એ ખરી ૧૬
 ૧ બૂઠા બોલો એ બ્રાહ્મણ હરી ૧૭૧ એ કહેતે નાથી
 શું વધ થશે ૧૮૧ મૃદાલશા એ તેજો રૂષી દેવા
 પાતાલ કેતૂ આવ્યો તતક્ષેવા ૧૯૧ શું બૂઠો મુને
 તું કહે પાપણી સાધવિ હોય નવ પાસે ધણી ૨૦
 ૧ મૃદાલશાયે તવ વાણિ લણી ૨૧૧ શું દેખાડો મ્હો
 ટમ આપણી ૨૨૧ ન શકે કો સ્વામિને ફણી
 એક એ ધાણિ આંધી મુન તણી ૨૩૧ ત્યારે રિત-
 યે છોડી નાખ્યો મણી ૨૪૧ નાણું તવ મર્ણ પામ્યો ધ-
 ણી ૨૫૧ તુર્ત તાળવું કાઢું આ ફણી ૨૬૧ નિવચાલ્યો
 સુરલોક ન લણી ૨૭૧ ત્યારે દૈતરિ ન પામ્યો જન-

તિ ઘણીા મ્હેં મારી નારી રાત્રૂ તણીારજાને
 મુને મૂકી આવી પાપણીા તો સુખે કેમ રહે એ
 ઘણીારપા મરસે રિતુધ્વલ આવી ઘેરા મ્હારા
 તાલકેત્રનું વણિયું વેરા રદા મ્હેવું કહિ પામ્યો
 અંતરધાના પછે સસરોજી આવ્યા તે ઠામા
 રજા મોઠ લેવારે દિઠી વધૂા તવરોવાલાગ્યું
 નગ્ર બધૂારડાગિઠ્યો રોતો રાત્રૂ નિતરાયામૃ
 દાલશાની લીધી કાયા રજા સર્વ મળિને દિધું દન
 હેના રત્નાન કુર્ચ તોયે નહિંયેના ઊના પુત્ર વધૂબ
 ન્યો પરચર્યાં પ્રમો માત પિતાને દુખિયાં કચ્યાં
 ડામ્હે મ કુદન કરતાં અશ્રુ લેરા મ્હે વેરા નકું
 સર આવે છે ઘેરા ડરા થાય માનશકન અતિ
 ચિંતા ચીત્તા અયોધ્યામાં દિધું વિપ્રીતા ડાઘો
 રશબ્દો શ્રવણે પડેા ત્રાહ્યે ત્રાહ્યે ફરી લૂપરડેા
 ાશું નગ્ર વિષે ઊપન્યો ઊત્પાતા કુંવરે મન્ન વિ
 ચારીવાતા ઉપા ઊચાટે પેઠે પૂર માલ્યેા પ્રભુ ભેઈ
 ને વિરુમય થાયા ડડાણો ક દોડ્યા લૂપતિલ્લણી
 ામ્હારાલ આપો નિ વધામણી ાડા દુઃખ નવ
 મન ધરશો રજા ઓ આવે છે અહીં રીતુધ્વલ
 ડતા મ્હેવી સુણી પ્રભુની વીનતી ા ઊધરક્યો

त्हां अयोध्यापति ॥ उलाभरे अते शंसायुं हशो ॥
 मुवो पुत्र इयमलुवतो थशो ॥ रणा हर्ष अश्वत्तरी
 पंधे पण्यो ॥ अहेवे आवतो पुत्र स्फामो मण्यो ॥ ११
 ॥ गणे लपेटायो नै ताता ॥ कोणे निवाज्यो दहेनीवा
 ता ॥ रणा ज्ञाकाश मार्गे ब्राह्मण आवियो ॥ ते स
 मायार अशुल लावियो ॥ १३ ॥ त्हेणे पुत्रने मुवो
 इहो ॥ दूरी पुत्र के म निवतो थयो ॥ १४ ॥ तातल
 मुने कांछ थयुं नपी ॥ नूठो को ब्राह्मण सर्वथी ॥
 १५ ॥ मृदालशानी प्रछीवाता ॥ पछि करतो त्हां
 आं सुपाता ॥ १६ ॥ म्हा ३ मणी के म पामे प्रेमदा ॥
 साधवि सत पाणे छे सदा ॥ १७ ॥ त्हारे पिताये
 वाणी लणी ॥ ते ब्राह्मण लाव्यो तो मणी ॥ १८
 ॥ ते मणिनुं वधु ने दरराण थयुं ॥ तत्काण ताणवूं
 द्वाटी गयूं ॥ १९ ॥ देह पजीते देकाणे दूरी ॥ माया ते
 हुनी धरन्ने परी ॥ पेना ॥ २० ॥ वावण ॥ २१ ॥
 ताणवूं द्वाटी प्राण गयो ॥ अजे वात कुंवर सांल-
 णीरे ॥ मृदालशाना मणी थडी ॥ पज्यो धर्णने भू
 रछावणीरे ॥ २२ ॥ ॥ २३ ॥ ॥ २४ ॥ ॥ २५ ॥
 राग परनियानीं दंशी ॥ ॥ पितालु केरां व
 यन सुणीने ॥ पुत्र पडियो लोभ ॥ २६ ॥ ॥ २७ ॥

(૬૪) મૃદાલશાખાખ્યાન.

શ્વહતોગાને જીડી ચાલ્યો વ્યોમાપાખ્યેત-
નથયો રિતુધ્વજાશરીરે વાધ્યું સ્ત્રીતાકાષ્ટવ-
તકાયા ધર્ષરેા બ્રહ્માન્ડ મુદ્ધિયું ચિત્તાપરાધિ-
ત્તત્તમ થયો કુંવરો લીતરબાળા લાગીા હાંહાં
નારી કરતો જીહ્વોા મૂરછા ફતીતે લાગીા ગા
મુગર વ્હોણા મુસ્તકેા રેણુથી ભરાતા કેશાકાન-
મનિકામનિ કરતો ધારેા વળિધરમાં કરતો પ્રવેશ
પાઠામેડિ અટારીને ગોખને તાંા સૂની દીધીસેન
પશું હાસ્ય કરી સંતાયાં નારીા બોળો ભાગું બેળા
પાત્રેમનકીને હોએમનકીનેા મૃદાલશાખુનસ
માનેમ ચલાવો તેમ ચાલુંા નેપડે મુલને ગમાડ
પાકુંથને કહાં કકલાવો કામનિા તમો મૂને ઘણું વ્હા
લાંા એમ કહિને રોવા લાગ્યોા વળિ બુવે ખૂણા
વંચાળાા ગાદાસી કહે સ્યામીશું બોળોા ગજેપ
ર રૂપા શ્રી ભગવાના આપણું ઘર જીલ્લસ કરી
પરાણિયે વસાવ્યું સ્મશાનપાતાતે તો હાથિકદિન
આવેા ને જીપાય કીને લાખા કનકવરણીકા
યા નેનીાતે બાળિને કીધી રાખાલા મહેવો
બોલતે દાસી કેરોાતે સ્યામીથી કયમ સંખાયા
તેમનો તેમ જીઘાડે મસ્તકા સ્મશાન ભણિતે

બન્યાપનાઆવીને જિત્નો રહ્યો ન્યાંપાશમાની
 રાખોડીપ્રદક્ષિણાતે પુંઠેકરતોપાપોતાનાબેફુ
 કરત્નેડીપાપાશુભામનિજીત્ત્વમથયાંછોપાસ
 મવિસરત્નેડંડામ્હારાસમનેજોલોનહિંતોપા
 દેફકરીશસતખંડાપરાદહાડીસાદકુંડુંત્તમ
 નોપાત્તમોરોમુનેનથીકર્તોપાહોફોફીલાનાદી
 વિચારતેપાહૂંમુવોછજિંતૂંમર્તોપાપાપાએમશુક
 રોછોછોકરવાદીપાપાણિપાખોપ્રેમપાપાજિઠો
 કેલાંજિઠોકેલાંપતિનીભણીમ્તાપદાપાપા
 મનવ્યાકુળતેકાંઈનભણોપાજોલેઘેલાંઘેલાં
 પાત્ત્વપૂંમૃત્યુકેમથયુંરેપાહૂંથયોનતુંથીકેલાં
 પપાબન્યોફાથધીજોસરડીનેપાપાપોડીનોઢ-
 ગલોફિધોપાપામરીમાંગાંસડોખાંધીપામસ્તક
 ડીપરલીધોપાપદાપછેદેશમાંતેફરવાલાગ્યો
 પાખમથોખારેવાટારંજેચળિકોએફનેમાગેપા
 ન્નમન્નજીયાટાપાપામાતપિતાએપૂઠેદોડ્યાં
 પાફહેકુંવરપાછોઆવાદાડાવનમાંપરવયો
 ભેતાંપાપરવતશુદ્ધાનેવાવાપદાવિદ્રવાદેયા
 લતાંપાપૂઠેધાયારાન્નરાણીપારીતુધ્વજપછી
 નવદિઠોપાન્હેનોપ્રેમદામાંછેપ્રાણીપાપાપાએ

વેત્રઃ કાવ્યું ગંગાકેરું ॥ ત્હાં બેઠો રાત્રકુમાર ॥
 લલન મુખે લામનિનૂ ॥ નૈણે તે નળની ધાર ॥
 રૂ ॥ ॥ વળણ ॥ ॥ તરે નૈણે જશ્વઘણાં ॥
 ॥ ધ્યાન નારીનું તે ધરે ॥ પછે માત પિતા ત્હાં જાવિ
 મળ્યાં ॥ ને કાલાવાલા કહિ પેરે કુરે ॥ ર ॥ ॥
 કુરું ॥ રડું ॥ ॥ રાણ જંદોલ ગોડી ॥ ॥
 માત પિતા પ્રેમ પ્રોચરે ॥ હો કાલારે ॥ તમો મુ
 કો મનનો શોક ॥ કુંવર કાલારે ॥ પાછું કોઈ કુંવ
 નથી, હો કાલારે ॥ બે ગયું હોય સ્વર લોક ॥ કુંવ
 ર કાલારે ॥ ૧ ॥ કાલે કન્યાને પ્રાણ શું, હો કાલા
 રે ॥ જે થકી રૂપ રત્ન ॥ કુંવર કાલારે ॥ તે માટે મં
 ધિર જાવિયે ॥ હો કાલારે ॥ રખે લોપો હમારાં
 ચન્તા ॥ કુંવર કાલારે ॥ ૨ ॥ વન વસવું છે દોષ્યું
 હો કાલારે ॥ રૂઠાં તો વિદ્યો મ્હોટાં થાયા ॥ કુંવ
 ર કાલારે ॥ જા ॥ કને તી લોકો માં થશે ॥ હો કા
 લારે ॥ સ્ત્રિને માટે વસવું વન્ત, કુંવર કાલારે
 ॥ ૩ ॥ રૂઠું જાપણા કુળમાં થયું નથી, હો કા
 લારે ॥ તે માટે મુકો પરિતાપ ॥ કુંવર કાલારે ॥
 માગ્યાં પરાયણાં પ્રાવરી ॥ હો કાલારે ॥ કાં
 ઈ કુરશું મ્હોટાં ખર્ચ ॥ કુંવર કાલારે ॥ ૪ ॥ ઘે

२ जिष्णोदक जिज्ञासतां, हो कालारे॥ तेलयो
 ने नीत्य शरीर, कुंवर कालारे॥ अहं पोतानि
 मेणे अंगधूयो॥ हो कालारे॥ कैं दहाडुं न्हावण
 नीर कुंवर कालारे॥ पोतात्तां यूवा अंघनने अर्गल
 हो कालारे॥ इस्तुरी नित्य योणाय॥ कुंवर काला
 रो॥ नेयिअंगे गन्धमचास्तना, हो कालारे॥
 अहं तस्म योणवी डाय॥ कुंवर कालारे॥ डात्ता
 मेजी अटारी अजेसवुं, हो कालारे॥ फोडवा पखं
 गतणाठी॥ कुंवर कालारे॥ ७॥ अहं स्तूवं सत्या
 जिपरे, हो कालारे॥ कैं डांकरा अंये डाय॥ कुंवर
 कालारे॥ ७॥ डात्ता इत्थोव किर्तन थैरहे॥ हो काला
 रे॥ न्नगवुं प्रातःकाण, कुंवर कालारे॥ अहं
 वाघवड् जोले घण्टां॥ हो कालारे॥ लयपमाडे
 दासु सियाण॥ कुंवर कालारे॥ टा अहं यातूर मा
 सछे दोहेला, हो कालारे॥ तेम सीतकाणनी
 दहाडा॥ कुंवर कालारे॥ ताप घण्टे जिष्णकाण-
 मां, हो कालारे॥ नव थोले देहमां प्राण॥ कुंवर
 कालारे॥ ला अज्ञा मात पितानी पाणिये
 हो कालारे॥ अजेम चदे शास्त्रने न्याया॥ कुंवर
 कालारे॥ मात पितानी अज्ञा विना हो कालारे

તપ આચરે તો ફળ નહોયો કુંવર કાલારો ॥૧૦૮॥
 વળણ ॥ ॥ તપ હોમ ખંડ ના પામતા ॥ માતપિ
 તાની આજ્ઞા વિન ગ્રહેરે ॥ વિપ્ર પ્રેમાનંદ ત્વણે ॥ ૬
 હે પુત્ર વચન શાંશાં કહેરે ॥ ૧૧૧ ॥ ॥ ૬૬ ॥ ૨૭ મું
 ॥ ॥ રાગ માડુ સોરઠીની ચોપાઈ ॥ ॥
 રિતુધ્વજ તે જોલ્યો વાણી ॥ આંખ ડિયે ત્વરીને
 પાણી ॥ ૧ ॥ ઘેર આવું શં સુખ જનણી ॥ હાય મોઈ
 મૃદાલશા રાણી ॥ ૨ ॥ કહેરો શી સગાઈ વંજાણી
 જાવું જાજાને જાપો ને જાણી ॥ ૩ ॥ ને દહુ દો
 ચ પુરૂષ પુરાણી ॥ તોયે નમજે મૃદાલશા રાણી ॥ ૪
 ॥ તેલું મૂજ નુવે ને પ્રાણી ॥ કેમ વિજાણું મમધ-
 ણીયાણી ॥ ૫ ॥ માયા કેમ જન્યે તૂલ્યાણી ॥ પીવા
 યછે દુઃખની ઘાણી ॥ ૬ ॥ માટે જાણા મ્હે જોઈ મા-
 રી ॥ મ્હારી શિ સગાઈ સંતારિ ॥ ૭ ॥ જાંથી જિની
 શવાત નિરધારી ॥ ન્હારે જોલે મૃદાલશા નારી
 ॥ ૮ ॥ મ્હેં તો પૂજ્યા નથી મોરારી ॥ તેવાત તો મન્ન
 વિચારી ॥ ૯ ॥ ને સેવ્યા હોય જિમયાધારી ॥ તો કેમ
 મરે ગાંધર્વ કુમારી ॥ ૧૦ ॥ માતપિ તાન રાખો વારી
 ॥ ૧૧ ॥ મોનેગી તમો સંસારી ॥ ૧૨ ॥ ને જાણે જિઠા
 વા ત્રિપૂરારી ॥ તોયે હું નવ જાં ફારી ॥ ૧૩ ॥ તમે

(૯૭૦)

મૃદાલશાસ્ત્રાખ્યાન.

મનમાંને તે કરન્ને ॥ મ્હેં તો ગૃહસ્તાશ્રમને વર
ન્યો ॥ ૧૩ ॥ અભાગિયો ફૂંતમો પેટ સરન્યો ॥
એફેવું નાણીને પાછાં કરન્ને ॥ ૧૪ ॥ નિશ્ચે ફુંથ-
યો ને ગદા ॥ ફૂંત ખપે કરો છો ફોફટ ॥ ૧૫ ॥ પાને વાટે
ફું ભૂટાયો ॥ તે વારનો સોધું ક્યમ પાયો ॥ ૧૬ ॥
સર્વે થયું મ્હારે નિકંદા ॥ ફૂંતો છજીં ત્નાયે ગમંદ
૧૭ ॥ મ્હેં તો સગાઈ તમારી તોડી ॥ તે માટે ચોળી
મ્હેં રાખોડી ॥ ૧૮ ॥ ત્યારે બોલ્યાં છે માવડી ॥ મુ-
ને કહાં સડે છે આવડી ॥ ૧૯ ॥ વહુ આડુ સરવની
મરે ॥ પણ તારી પહેકોઈ ના કરે ॥ ૨૦ ॥ મ્હાં કહું
કુંવર જી કરો ॥ મ્હારા સમતમો પાછા કરો ॥ ૨૧ ॥
ત્નાવ સગાઈ તો ફાંઈ રાખો ॥ ૨૨ ॥ મતર છોડી શે-
નાખો ॥ ૨૩ ॥ કહું નવ માન્યું લવલેરા ॥ ૨૪ ॥ કુંવરને
મન વાધ્યો ફળેરા ॥ ૨૫ ॥ ઝ્રેવો વિચાર માતતા
તે કહ્યો ॥ તવ કુંવર ત્હાંથી ન્હાસી ગયો ॥ ૨૬ ॥ વૃ-
હ પદ્મા પૃથ્વીયે દળવળી ॥ ૨૭ ॥ યોધ્યા ચાલ્યાં ફળ-
કળી ॥ ૨૮ ॥ વહુ દિકરાનું દુઃખ ન છાંડિયું ॥ ૨૯ ॥ શત્રુ-
ભિ તે રાજનસન માંડિયું ॥ ૩૦ ॥ ૨૬ ॥ ૩૧ ॥ કયાં તો ઝ્રે-
રલેથી રહિ ॥ ૩૨ ॥ શી તુલ્યવની શી ગત થઈ ॥ ૩૩ ॥
માખા પની માયા તે છાંડી ॥ ૩૪ ॥ જો ગંગા રેત પ

માંડીપારતાનારીનીલશ્મફેઠાં પાથરીા મુઃખે
 મૃદાલશા સુંદરીા રહ્યા માથે નરાતડકે બળતો
 પનાથિ નારી સાહુદળવળતો ॥૩૦॥ મુખે વીકા
 સીકરે બહુનાદા કરતો મૃદાલશાને સાદાણી
 પારોઈરોઈ કહ્યાં રાતાં ચક્ષાથયો દૂરબળ નવ
 પામે ભક્ષા ॥૩૧॥ મુઃખે મ્હોડું ડહાડું વાધિયું ॥ તર
 ણિકાને તન સંતાપિયું ॥૩૨॥ મનમાં મૃદાલશા
 તણોછે સાંસો ॥ કાયાથઈ શામળપતપત્કાંવા
 સો ॥૩૩॥ ॥વળણા ॥ ॥મૃદાલશાનું
 સ્મરણ ફૂંવાંતે કથા શ્રેષ્ઠલેથી રહીરે ॥ ચારલા
 ગી વીરને ॥ પછે નાગને ચિંતાથઈ સદીરે ॥૩૪॥
 ॥ ॥કડવું ॥ ॥રદમું ॥ ॥રાગવેરાડીનીદેરી
 ॥ ॥૩૫॥ નારદ વદેવળતું ॥ સાંભળ યુધિ
 શ્વર રાય ॥ પ્રાતઃકાળે નાગ આવ્યા ॥ તેને જિલદ
 શ્રંગ નભાય ॥ શામેવા સુંદર સાથે લાવ્યા ॥ બન
 ન્યો બાળક સ્હોતા ॥ સ્વરોચર પાળે જાવિને ॥ રિ
 તુધ્વનની વાદડી નેતા ॥ રા ॥ ચારલાગિ ન જાવિ
 યો ॥ ત્યારે ગયા જયોધ્યા માંહો ॥ પૂછી વાતને ભ્ર
 તરુમારો ॥ કહો ગયો તે જ્યાંહો ॥૩૬॥ પ્રભુ સરવેરો
 તિકહે છે ॥ રોતો રાત્રિ નિત રાત્રિ ॥ તેને તમારો

ક્ષાત્કોરુતોતોાનેવશ્યોછેવન્નાજાકોપ્રાહ્મ-
 ણમણિલાલિયોાફલ્યુંમર્ણરિતુધ્વનનુંથયુંાતે
 મૃદાલશાયેસાંભળ્યુંાતવતાળવુંફારીગયુંા
 પોપછેરિતુધ્વનઘેરઆવ્યોાસ્ફુલ્યુંમૂઈમૃદા
 લશાનારીાતેમનેતેમતેગયોવનમાંાઝઝ
 મોથાફ્યાંવારીવારીાડાબન્યોપડ્યાભોમિ
 પેરેાવૃદ્ધનાંવાયકસાંભળીાથરથરધ્રુનેકાંઈ
 નસુતેાપડતાંતોમુરછાવળીાજાબેઘરિ-
 કાયેજિહ્વાબન્યોાશરીરેઆવીસાનારોત
 રોતાનેતાનેતાાચાલ્યાતેફસ્મશાનાાદા
 ભઈબુજેતેત્તસ્મનેાવળિવન્નમાંઆપડ
 તાાફોફોબાંધવફોફોકરતાાજારતથીઆ
 રડતાાબાપર્વતનેયાદિશાનેઈાપછીયા-
 ફ્યાબન્યોબન્યાાઝેવેજઘોરવન્નમાંહોાબે-
 હોદિહોરિતુધ્વનરાયાાશનાઘાઈપાસેઆવ્યા
 બન્યોાનૈણેભરિયાંપાણીાશાનકુંવરેજિહ્-
 આલિંઘનદિધૂાગદગદકંઠેવાણીા૧૧ાઅરે
 ત્નાઈતલેપધાર્યાાવનમાંપણાનેવાજાવ્યા
 ાહર્ષઅશ્રુખરેમ્હારેાશુંમૃદાલશાનેલાવ્યા
 ા૧૨ાનાગકફેકફાંથિદિઆવેત્નાઈત્ત્તેણેસ્મ-

શાન નિવાશં ॥ માતપિતા તનિરાલ મૂઢ્યું ॥ વિ
 રાખોત્કે ખાશં ॥ ૧૩ ॥ ॥ વળણ ॥ ॥
 વિરા ખાસી વિપત તુલને ॥ ને જીઠો રાલ કુમારે
 મૃદાલશાસરખી માનુની ॥ લાવું સ્ફુલ્લ ખાઠારે
 ॥ ૧૪ ॥ ॥ કુડવું ॥ ૧૫ ॥ ॥ રાગ મેવાડની
 દેશી ॥ ॥ ૩૨ ॥ નારદ વદે વળતું ॥ સુણોયુ
 ધિષ્ઠર રાનંતળુ ॥ સ્નેહ વચન સુણિ નાગકેશ
 ॥ તવ ખોલ્યો શે ત્રુલિત તન્ન ॥ ૧ ॥ ખોરી
 વાત લતતે નમળે ॥ મૃદાલશાની કાયળ ॥
 ફરિફર શ્રહ્યા મળિને ઘડે તોયે ॥ ઝહે વિન નિપ
 ન થાયળ ॥ ૨ ॥ તમો મંદિર પધારો તમરે ॥
 લોગવો ન્હાતા વિધલોગળ ॥ મૃદાલશાખા
 વી કહે પધારો ॥ મ્હારો ત્હારે જિતરી નેગળ ॥
 ૩ ॥ ઝહે વું કહીને ખાસન વાળ્યું ॥ ત્તરમગાંસ
 ડિ ખોલેળ ॥ ૪ ॥ મૃદાલશા ઘેર લઈજે ॥ ઝહે
 વાંઘેલાં ઘેલાં ખોલેળ ॥ ૫ ॥ નાગ પુત્રે જિપા
 યો કિધા ॥ પેળ કહ્યું નંધરે કાનળ ॥ ૬ ॥ પછે મૃદા
 લશાની શોધને અર્થે ॥ ત્તમિ નેયાં ત્રણલૂ
 વન્નળ ॥ ૭ ॥ પાપમ સત્તાને શ્રહ્યા સત્તારે ॥ વળિ
 ને યું વૈકુંઠળ ॥ ૮ ॥ શૈવ લોક કુરિ કુરિ ને યું ॥ ખાખ્યા

(१४) मृदास्तराच्छाट्यमान.

પૃથ્વીનો અંતજી ૧૬૫ ગયેણ રૂપે ન્નેઈને આવે
 ાવળિરિ તુધ્વજી પાસે રેહ જી ૧૭ નિસાયે ન્યે મં-
 દિરે ૧૮ પણ તાતને વાત ન કેહ જી ૧૯ અન્ન ઊ-
 ઘડ મિત્રોને ન રૂચે ૨૦ ને આખો દિવસ ઊદાસ
 જી ૨૧ શરીરે કષ્ટીત થઈ બલ્યો ૨૨ જાળ્યા એમ
 ખર માસ જી ૨૩ ટાઝેક દિવસ પિતાયે પૂછ્યું ૨૪
 દૂબળાં દિસે તમ તન્ન જી ૨૫ શોક સાગરમાં ખૂ-
 લ્યા હો ૨૬ નથિ સ્ફેવાતૂ લૂવન્ન જી ૨૭ લાવાય
 ક સાંભળી તાત તણાં ૨૮ પછિ બોલ્યા ભરિ
 ને ચક્ષ જી ૨૯ મૈત્રિ કરશે જાણ પુઠે તેને ૩૦ માથે
 છે દુઃખનાં વૃક્ષ જી ૩૧ ૧૧૧ પૂર્વ કથા સાંભળિયે
 પિતા જી ૩૨ એક અયોધ્યાનો ભુપાળ જી ૩૩ તે-
 ની સાથે મૈત્રી હમારે ૩૪ પ્રાણ પે અતિ વ્હાલ જી
 ૩૫ તેને મૃદાલરાને નારી ૩૬ હમે ભાલિક ફહિ
 બોલાવી જી ૩૭ પ્રેમ દાતે મૃત્યુ પામી ૩૮ વાત થઈ
 ગઈ ભાવી જી ૩૯ વિનતા વિયોગથી વૈરાગ
 ઊપન્યો ૪૦ ભેખ સન્યસ્તનો સીધો જી ૪૧ ફરીએ
 કન્યાને નવ પરણ્યો ૪૨ ઊપાય એક ન સીધો જી ૪૩
 ૧૩૫ મૃદાલરા આવે તો ઊઠે ૪૪ બીને નહીં ઊપાય
 જી ૪૫ તેને ગીતો હમો પણ બેગી ૪૬ દુબળી તે

મૃદાલશાસ્ત્રાખ્યાન.

(૭૫)

થેદિ કાયળા ॥૧૪॥ તાત ફે તન આને ફોછો ॥
 એલું એકલ કામળા ॥ મૃદાલશાસ્ત્રાણીને આપું
 ॥ ખરચ પડે નવ દામળા ॥ ચાલો નઈયે ઈશ્વર પા
 સે ॥ સેવિયે શ્રીત્રિપુરારળા ॥ લગિતે ફીને શંભૂ
 કેરી ॥ તે આપેશે એ નારળા ॥૧૬॥ ॥

વળણા ॥ ॥ નારને તે લવાડ શો ॥ સુણી પુ
 ત્ર પ્રસંન થયારે ॥ જાપ્સરા જો જનંત લઈને ॥
 લોળાને લોવન ગયારે ॥૧૭॥ ॥ ફડવું ॥
 ૩૦ મું ॥ ॥ શગવસંતની દેરી સભની ॥

॥ ॥ શિવને રીતવવા ॥ નૃત્ય જાહે સંગિત ના
 દા શિવાટેકા ॥ કૈલાસ શિખરે આવ્યા ત્રણ
 ણા સાથે જાપ્સરા જનંતા ॥ લોળાને લુવને નૃ
 ત્ય માંડ્યું ॥ ફૂલ્યો કામ વસંતા ॥ શિવા ॥ ૧ ॥ તાલ
 મુંડંગ ઊપંગ ને વેણા ॥ ખોલે ઝમઝમ પાગ ઘુઘર
 ॥ જરજર કરે લોળાની જાગળ ॥ પૂઠે પુરે પુત્ર સ્વ-
 સ્વરા શિંગારા તાલ સૂર ચૂકે નહીને ॥ નાચે ફદિ
 ને મરડી ॥ ફેર ફૂદડી ફેર પ્રેમદા ॥ જન્યો જન્ય લૂલ
 લરડી ॥ શિવગાડા ॥ નૃત્ય સુંદર નાગે માંડ્યો ॥ થૈ
 રહ્યો થૈ થૈ દારા ॥ શટંગાર સભ્યા સફુ કામની ॥ ફંકે
 મળના હારા ॥ શિવા ॥ ૪ ॥ હાવલાવલે ઈને શંકર

પામંદિરમાંથી ડોલ્યા પાખ્હાર નીકળી નાચવાલા
 ગ્યા પાથેયે મુઃખે બોલ્યા પાશિવલુ વિરાલેછે, નૃ
 ત્ય જાહે સંગિત નાદાશિવના પાસિંગી તુરન્તા
 ફર જતિયો પાવિખેરી ત્હાં જરાયા નાગ અખિ-
 ન ગુલાલ ઊરાડો શંકરને ભક્ષમ સુહાયા શિવ
 પાડા ફેંદે ફર સ્પર્પના સળકે પાવાગે ડમરુને ડાકા
 આવોરે ઊમયા વર કહે છે પાપ્રેમે મારે હાડા શીવ
 પાડાની લકુંડલુ નાચે અમઅમા સર્વે સાધ્યું સં-
 ગીતા નાગનો નૃત્ય સુંદર દેખી પાહરખ્યું શંકરનું
 ચિન્તા શિવાદા માગો નાગને બેઠે ઈએ તે પાફુંડ
 વો તૃપ્તિ માના અરે શિવ મૃદાલશાલુ વેળાએ
 માગું વરદાના શિવાલ્લા શાત્રુ નિતનો રિતૂંલ્લ
 કુંવરા તેહેની મૂઠે છે નારા મૃત્ય સન્નિવન થાયે
 નારી પાછે પ્રીતવડે સંસારા શિવાવના ત્હમો પ
 રને અર્થે આયશ કિધો પાફુંડરખ્યો કહે હરહરા
 એ મૂઠ મૃદાલશા નિરજો અહેવો જાપું એકવ
 રા શિવાવશા ભમૂના તીરે ભજો ત્હમો પાફુંડ
 એક અનૂપાના આહુ હરને પીતૃ કેશાકે આપ-
 ને ત્રિપિન્ડ દાના શિવાવશા અધ્યેનો પીંડલા
 ગી બેબે પાત્રાફેંણનો તે ખગધારી પાતેની મ-

ધ્યમાં ફેણ ફાડયે નરશે ॥ મૃદાલશાસ્ત્રેનારીશીવ
 ॥ ૧૩ ॥ ॥ વલણ ॥ ॥ નિકળશે મૃદાલ
 શાનારી ॥ અફેવું ફફીને ફરવળ્યારે ॥ વર નવપા
 મ્યા પન્નગ ત્રણ તે ॥ નમુનાને મારગ પળ્યારે ॥
 પદા ॥ ૥ ફડવું ડરમું ॥ ॥ રાગગોડીનીમો
 પાઈ ॥ ॥ પન્નગ ત્રણ નણ ફરવિત થયા ॥
 ગંગાને ઊપ ફેડે ગયા ॥ ૧ ॥ પિતાયે તવ વળાવ્યાત
 ન્તા ॥ ન્નજો ન્યાં રિતુધ્વજરા ન્ન ॥ ૧ ॥ ફફેતાન
 વર પામ્યાની પેરા પણ તેડિ લાવને તેફનેઘેરા ॥
 ૩ ॥ ફું આવું છું શ્રાદ્ધ ન કરી ॥ ન્ને ઊં નડે છે એ સુંદ
 રી ॥ ૧ ॥ ન્ને ત્હમને લાગશે આવતાં વારાતોતે
 ત્હાં મરશે નિરધાર ॥ ૧ ॥ આફેવું ફફી વોળાવ્યા
 બાળાનાગ શ્રાધને બેઠા તતકાળા ॥ ૧ ॥ દર્ભ
 શાખા પૃથ્વી પ્રચલ્લા ॥ નવતલ પિશ્તના મુક્યાપિ
 ન્લા ॥ ૧ ॥ મધ્યનો પિંડ વિડારણ કર્યો ॥ ૧ ॥ ત્રણ ફેણ
 વો મણિધર નિસર્યો ॥ ૧ ॥ ત્હેની મધ્યમાં ફેણચિ
 ડારણ કરી ॥ ૧ ॥ ત્હેમાંથી નિકળી સુંદરી ॥ ૧ ॥ લાવિશ્વ
 વસ્તુતણી તે દિકરી ॥ ૧ ॥ ફરી ફેણ થકી અચતરી ॥
 ૧ ॥ મુખે નપતી પતિનું નામા ॥ ૧ ॥ ફફે ફફાં આવી
 છજીં આઠમા ॥ ૧ ॥ અરજકે તે દિઠી કુંમારા અ

થઈતિ કહ્યો સમાચારાપરાત્યારે પાયે પડી મૃ-
 દાલશાપાતમો પિતા સત્યદિલે મુલવશ્યા ૥૧૩
 ૥ મુને દાખવો વનનો પંથા કહાં બેઠો છે બેગીથ-
 ઈકંથ ૥ ૧૪ જાનાગ કહે તું જાવ પાતાળ ૥ મળશે
 સ્વામી સંસય રાળા ૥ ૧૫ પછે જાવ્યો લાવ્યો તેના
 ગદે રુદ્રોણા ચાર કર્યો બહુ પેર ૥ ૧૬ જાએ કાંતે
 હતી જોકે જોરડી ૥ ત્યાં રાખી મૃદાલશા ગોરડી
 ૥ ૧૭ સકળ વસ્તુ તે માંહે લરી ૥ દ્વાર લીડી રા-
 ખી સુંદરી ૥ ૧૮ જાએ કથા જોડે લેવી રહી ૥ પેલા
 કુંવર મૈત્રને મળિયા સહી ૥ ૧૯ જાવતા દીડા
 બન્યો વીરા રિતુધ્વજે નેણે લરિયાં નીરા ૥ ૨૦ ૥
 ત્વલે લાઈયો કીધો વેવારા માણે માણે મુખ્યો
 મિત્રાચારારશા મૃદાલશાયે મુને પરહુચ્યો ૥
 તો તમો પ્રેમશા માટે ધરો ૥ ૨૧ રાદૈવે કીધો મુને દુ-
 બળો ૥ તો મન મૂકી તમો શાને મળો ૥ ૨૨ આશ્ર-
 ટલે દહાડે શાને આવીયા ૥ ૨૩ મૃદાલશાને લાવિ-
 યા ૥ ૨૪ સર્પ કહેરે મહિપતી સુણો ૥ ૨૫ અરજક પિ-
 તાજી છે હમતણો ૥ ૨૬ પાત્કેને સમાચાર હમથી
 થયો ૥ ૨૭ નાગ ઘણું દુખી થયો ૥ ૨૮ રડાત્કેના મો-
 કલ્યા આચ્યા આમા કહ્યું પ્રોણા તેડી લાવો ધામ

(८०)

मृदालशास्त्राभ्यान्.

रशाते श्रवे तो नमुं हुं जन्ना भाटे यातो प्रा-
न्धव नन्ना रटा रितुध्वन इहे साध्यो नेग
तो हवे शा फोणा लोगारना मृदालशाब्दे
पीरशे श्रन्ना त्करे म्ना मुजे करे तो नन्ना उव
ताते लूजीने हुं डे म नमुं ग्ना मनो ग्ना म सुधा
दुमे प्ममुं ग्ना उशा मैत्र इहे इडुथाय दैववाता मृद
लशा आपे रुम ताता उरा श्रेयो जोलते जा
न्धवे इहो गरी तुध्वन जिरी जेगे थयो ग्ना उता नारी
ने नामे थयो जेवणा यातो नैये थे जिता वण
ग उहा पाताण विशे न्ना न्ना परवर्या ग्ना ग्ना
ध लण मांहे जितर्या ग्ना उपा नागनी विद्याशी
ज्वी तातेथी ते रायने नणगती हवी ग्ना उडा श्र
र न्दनी पासे श्राव्या ज्ञापे ग्ना शंलू त एो नेप
रछे प्रतापा उगा विविध पेद करी फोणा यार
ग पेण न इहो पैलो सभायार ग्ना उटा रुवाग-
ता डीधी सर्प सर्वे मणी ग्ना रा न्दुं वरने नेयो नै
एो वणी ग्ना उजा पेण ते नही लेतो डो रुवादा
डो साथे न करतो संवादा दना ग्ना वल्लण
ग ग्ना वादन करे श्रवर डो साथे ग्ना मुजे
मृदालशा नाभरे ग्ना विद्याय थाये रितुध्वन त्यां-

થી ॥ કાકાને ફરી પ્રણામરે ॥ ૪૧ ॥ ॥ કડવું ॥
 ઓર મું ॥ ॥ રાગ રામગ્રીની દેશી ॥ ॥
 કરન્નેડી કુંવર વદે ॥ મુને વિદાયડીને ॥ અમોને
 ગિને લોગઘટે નહી ॥ તે માટે આ જ્ઞા દીને ॥ ૧ ॥ અ
 રન્નકવણતુ બોલી આ ॥ મનગમી વસ્તુ માગો ॥
 લલ્લન મનથી પરહરી ॥ જ્ઞાન માંહેથી ભગો ॥ ૨ ॥
 ॥ રિતુધ્વલ વણતું બોલીયો, તમો સાંભળોની રા
 યા ॥ મ્હારે ને કાંઈ માગવું, તે ॥ ઈંદ્રથી ન અપાયા ॥
 ગારાન સુખ સદુ પરહર્યું ॥ ને થયો વિયોગે વેશ
 ગી ॥ નેગીને શું માગવું રે ॥ લક્ષ્મી પરિત્યાગી ॥
 જ્ઞાનાગ કહે એ મના ફીતે ॥ મુલ ઘેરથી પાછા ન
 જો ॥ ઘરિત ફોયતે માગીએ ॥ રાયને પકિ સુખી
 થાજો ॥ પા ત્હારે મન લીન્યું લૂપતિનું ॥ માગું હવે
 પ્રાણી ॥ ખચીતવાત એ આપશે ॥ મૃદાલશા મુલ
 રાણી ॥ કાબો લબોલી ગણે પાછો ॥ ખરે નૈણે અ
 શ્વધારા શોદ્રણની સાંકળ બ્લે વી ॥ નાખવી પૂરવા
 રા ॥ તે માગકહે તા રહે નહી ॥ બોલ્યો તે તો વળતો
 ॥ કોણે બેયું કોણે સાંભળ્યું ॥ પછે બોલ્યો તે ગળગ
 ણતો ॥ ટા અણઘટ તું માગું છજી ॥ ને કહો છો સદુ
 કોઈ ॥ નિવતી ફરી આપો મુને રો ॥ ને મૃદાલશા મોઈ

(૯૨)

મૃદાલશાખાખ્યાન.

પાનાનાગકુદેશું માગિયું એક મૃદાલશાખા
પાનવનવીકન્યાકોમળી પા જાણિખાપું હન્નશાખ
પાજોપેલી જોરડિ વિષે પાકું ભણો નજીતમનેક
પાપ્રેમ હશે તો જોલશે પા મૃદાલશાવાયેકા ૧૧૧
સુણીરાય જાવ્યોડગમગતો પા જોરડાલગીયા
લી પાહાંકમરી કો પ્રેમદા પાજેઠોકમાડતેઝાલી
પા ૧૨ પા જન્યો જન્ય નજીતમવિલાસો પાવાણીથ
કી જતીલાડો પા જન્યો જન્ય પ્રિતજહારપડતાં
કાલ્યાંબેકુકમાડો પા ૧૩ પા જોરડિ જીઘડી ગઈને
લરાયાં લોચન્નાસ્હામાસ્હામી વદ્યાં જન્યો પાથ
યાં મન્નપ્રસન્ના ૧૪ પા જળજ્યોતેવછૂટે નહિાસ્તે
હનીજતિ કહાણી પા નાગ સરવે હરખીયા પા પ્રિતિ
સ્નેહ પરસ્પરન્નણી પા ૧૫ પા વળણા પા
વાદે વદ્યાતે વાદ સહુ પાનેમખ્યાં નરને નારે પાસુ
જ પાખ્યાં સંસારનું પા ફવે નય જયોધ્યાકુમારે
પા ૧૬ પા પાકડવું પાકડમું પા પારાગશ્રીની
દેરી લટકની પા મૃદાલશાને મહિપ-
તી પામજે પ્રેમ નદીને પુરે પાનેત્ર તુરી જસ્વાર
થઈને પામખ્યાં જન્યો શુરે પા પાવ્યોમમારગ
વિલખી ચમકે પા ત્યમ કંથે લીધીકામની પાસંતો

ष्यो रूपाभि पोतिद्रो॥ पछे जोली लामनी॥ रा
 मंदिर पधारो महि पति॥ सर्वने देवा सुः जरे॥ ता
 पटणे तेहे ना तननो॥ नेतां तमाइ मुः जरे॥ उाय
 यन सुणी सुंदरी केइ॥ गयो नाग सल्लानी मां हरे
 ॥ भुज्जुणा मन हर्ष अधिद्रो॥ मन मोहूथी मल्लु
 यरे॥ ४॥ न्हेनी कमण सरणी हूथेणी॥ नेत्र जेजं
 भूले॥ हिंउ तो मह मातंग नेवो॥ सुंद सरोजालु
 जरे॥ पा र्त्त ननोये मान दिधूं॥ आधियुं दिव्या
 सनरे॥ पांय दिवस फोए॥ राभिया॥ सतिस्मा
 थे राब न्हे॥ ५॥ भूहूर्त नेयुं नेरी॥ जे॥ रेगुलति
 थी रेगुलवाररे॥ गांधर्वि साथे यासिया॥ जंन्यो
 ते नरनाररे॥ ६॥ रुद्र रुद्र सर्प साथे थया॥ सज्ज
 शुल सृंगाररे॥ वाबित्र न्हाना विधनां॥ थेरुद्यो
 नय नयकाररे॥ ७॥ विदाय भागीने वज्या॥ आ-
 व्याज्यो ध्यागामरे॥ नरनार वन्यो शोल्लतां॥
 रवितेने रतिने डामरे॥ एना वस्त्र वाहन नागनां
 ते एो शोल्लित कांतिरे॥ ८॥ लक्ष्मि साथि आब्य
 ॥ हरिहरनी पडे ल्हांतिरे॥ ९॥ गारया तूरन देरी घेरी
 यागे॥ शोल्लित छत्र निशाणरा॥ शत्रु नितनी स
 लाभां लछा॥ सेवके दिधूं न्हे॥ १०॥ नगर स-

(૯૮૪) મૃદાલશાખાખ્યાન.

ઘણું જિલ્લત્તું રોગિણી જંગન માયરે ॥ આસ્વ
ત્ર સરખું સાંભળીને, દોડ્યા શત્રૂ નિતરાયરો ॥ ૧૨
૥ ઘર બેઠે ફસ્તી જાલ બેલડા ॥ સાબેલા અસ્વારે
૥ છાંટણાં છાંટ્યાં મોઢુ ચણિટે ॥ પટકુળ બાંધાં દ્વા
રે ॥ ૧૩ ॥ માત પિતા જાવી મળ્યાં ॥ કૈં દબ્યાં
તનનાં દુઃખરો ॥ માતા મોતીયે વધાવી ॥ મુખને
ઈ પામી સુખરો ॥ ૧૪ ॥ નહોતું સાંભળ્યું તે દિહું ॥
ને ભુવ પામી મોઈ રોગાનતે મંદિર આવ્યાં ॥ પ્ર
ભ મોહીને ઈરાણે ॥ નાગ નંદન જાવિ મળિયા ॥
શત્રુ નિતને લાંઘ્યા પાયરે ॥ જોશિં કળ તમને પેયા
તે ॥ શિવ તણી ક્રી પાયરે ॥ ૧૬ ॥ અર્પિ ઈતિ માંડી
કહ્યો ॥ સર્વ તે સમાચારે ॥ વાત ચરચઈ ચોદ
લોકે ॥ મોઈ ભુવી ખીલુ વારરે ॥ ૧૭ ॥ માનવા
ધ્યું માનનીનું ॥ સફૂ પુછે મૃત્યુની વાતરે ॥ સમા
ચાર સુણી નારના ॥ મળવા આવ્યાં માતને તાત
રે ॥ ૧૮ ॥ ॥ વલણ ॥ ॥ જાવી મળી
ગયાં માત તાત તે ॥ જ્ઞાનંદ્યાં અતિ રૂદેરે ॥ ૧૯ ॥
મૃદાલશાખું કરેરે ॥ તેલ દપ્રે માનંદ વદેરે ॥ ૨૦ ॥
॥ ॥ ૬૬ ॥ ૩૪ મું ॥ ॥ રાગ ધવળ ધ
ન્યાસીની દેશી ॥ ॥ તાર ૬ ॥ વાણી વદેરે

પાસુળો યુધિષ્ઠર રાયજી ॥ નરનારી સંયોગે દિવસો
 ॥ હાસ વિનોદે જન્યજી ॥ ૧૧ ॥ પાતાલ કેતુ ફરીને આ
 વ્યો ॥ અતિ તનૂં ધરી રૂપજી ॥ લેની માય નજો
 જોળખી ॥ શિષ્યો રિતુધ્વજ તૂપજી ॥ ૧૨ ॥ મૃદા
 લશાનો મારનારો ॥ આવ્યો છે જીનિવારજી ॥
 રાજ્યે જોળખિ, શિષ્યોને મુક્યો ॥ નવકિંધો
 લેને પ્રહારજી ॥ ૧૩ ॥ એક દિવસ સૌ અતિ તને
 તેડ્યા ॥ તો જ નને લોવજી ॥ ૧૪ ॥ તે મળતો પે
 લો દૈત્ય આવ્યો ॥ સઘણું ખાધું અન્નજી ॥ ૧૫ ॥
 દૈત્યે માયા પ્રગટ કરીતે ॥ જુવે રિતુધ્વજ ધિસજી
 ॥ ખડ્ગ અગ્નિને ફેરા બાલ્યા ॥ ફરી ફુટનું છે ઘુંચીરા
 જી ॥ ૧૬ ॥ નય નયકાર થયો પુરમધ્ય ॥ ફેરવન ધન
 રિતુધ્વજ રાયજી ॥ સુખ વૃત્તિ સૌ પામવા લાગ્યો
 ॥ ૧૭ ॥ શતમો મહિમાયજી ॥ ૧૮ ॥ પછિ રાત્રી નિત
 ગયો તપ કરવા ॥ રાત્ર પુત્રને આપીજી ॥ સત્ય
 ધર્મ આણ રિતુધ્વજની ॥ રહી દરો દિરા વાપી
 જી ॥ ૧૯ ॥ ફેરવે વરસો મૃદાલશાયે ॥ પુત્ર પ્રસવ્યા
 ચારજી ॥ રૂપકળા ગુણ સુંદર દેખી ॥ પુત્રે રોન
 લ્યું દ્વારજી ॥ ૨૦ ॥ સત્ય નિતને સત્ય કરમી ॥ રા
 ત્રુદંતને વડે નામજી ॥ મહાજ્ઞાની પુત્ર થયા તે ॥

કેવળ આત્મારામજી ॥ ૬ ॥ મૃદાલસરાયે લણા-
 વ્યાખાણક ॥ શરદિ કર્તા રસજિદ્વારજી ॥ પારણા
 માંથી હાલકુ ગાતાં ॥ તબ્યો તેણે સંસારજી ॥
 મ્હોરા થઈ વનમધ્યે ચાલ્યા ॥ માતનો લઈ જિપેદેરા
 જી ॥ ચારે કુંવર ગંગાતીરે નઈ ॥ તબ્યા કર્મના કુળેરા
 જી ॥ ૧ ॥ રિતુધ્વજ દુષિથયો અતિરોડોણાનો
 ગવશે રાન્યાસનજી ॥ અરે અખળાતેં ભોગ
 મુકાવી ॥ નેગી ફીધા તન્નજી ॥ ૨ ॥ નારી ફે
 હો નાથજી ॥ એ વારતા છે સન્તજી ॥ નેત-
 મો ઘર સૂત્ર માંડ્યું ॥ તો શીશી પડી વિપન્તજી
 ॥ ૩ ॥ અહેબું સાંતળ્યું નવસ્વામિયે ॥ તવ થયું
 બ્રહ્મજ્ઞાનજી ॥ ઊઠોની અખળા વનનઈયે ॥
 તબિયે શ્રી ભગવાનજી ॥ ૪ ॥ કામની ફેરે
 સ્વામિ મ્હારા ॥ ઊદરમાં છે પુત્રજી ॥ તે પ્રસ-
 વે કે આપણા નઈરું ॥ સોંપી તેને ઘર સુત્રજી
 ॥ ૫ ॥ પછે પુરે માસે પૂત્ર પ્રસવ્યો ॥ અલરક
 નામતો ધરિયુંજી ॥ મ્હોરો થયોને રાજ સોંપ્યું ॥
 માખાપનું ફહું ચિત ધરિયુંજી ॥ ૬ ॥ માનતાત
 ફે નૈયે તપ કરવા ॥ તમો પ્રભને પાળોજી ॥ મા-
 તતાતનાં વચન સુણીને ॥ પુત્રે જિતર પાછોવા-

વામિયાં ૥ ૫ ૥ કેટલેજેકુ વરશે મહાલક્ષ્મી ૥
 તે સ્વામિને તેડી કરી ૥ રાજ સૌંધ્ય પુત્રને ૥ ગાં-
 ધર્વ લોક તે પરવરી ૥ ૬ ૥ સત્ત ગુરુ કહે રહ્યો
 નડને ૥ ૭ ૥ જો કહ્યો મ્હેં ઈતિહાસ ૥ નારદે કહ્યું
 યુધિષ્ઠરને ૥ તવ ઊપન્યો જિલ્હાસ ૥ ૮ ૥ પવિ-
 ત્ર કથા માર્કેડ પૂરાણે ૥ લેનું વિસ્તાર્યું આ-
 ખ્યાન ૥ સદ્ગુણ પદારથ પામિયે ૥ ને સાંભ-
 ળિયે વ્યાખ્યાન ૥ ૯ ૥ જો કથા અદ્ભૂત રસ
 ની ૥ ને મોઈ ભુવી પ્રેમદા ૥ ૧૦ ૥ જો કથા પ્રેમે સ-
 લજે ૥ તે સુખી હોય સર્વદા ૥ ના ગાંધર્વ ક-
 ન્યા ક્ષત્રિસ્વામિ ૥ ૧૧ ૥ ગાલ્લવનું ચરિ-
 ત્ર ૥ નારદ ધર્મ સંવાદ સાંભળિ ૥ દેહ થાય
 પવિત્ર ૥ ૧૨ ૥ ગાય શિખે કે સાંભળે ૥ ના
 વ સુંદર મન ધરે ૥ મહિમા સુણે મહાલ-
 શાનો ૥ તે લવસાગર સ્નેહે તરે ૥ ૧૩ ૥ સં-
 વત સત્તર અઠા વિસ ૥ યૈત્રવદી પાંચ મ રવી
 ૥ સુંદર પ્રતાપ હું નથી લ્હેતો ૥ કથાએ પૂર-
 ણ હવિ ૥ ૧૪ ૥ સંવાદ ધર્મ નારદ તણો ૥ સાં-
 ભળે શ્રોતા સુખ લહે ૥ અલ્યાસ સર્વ જ-
 નો ૥ જો કહ્યો ૥ વિપ્ર પ્રેમાનંદ કહે ૥ ૧૫ ૥ ૧

(૯૦)

મૃદાલરાગ્જાપ્યાન.

॥

॥વળણા॥

॥વિપ્ર પ્રેમાનંદ

ફેરાગ્જા કવિતા છે વૈષ્ણરિરે ॥ગ્જાપ્યાન જે પૂર

ણથયું ॥શ્રોતાનન જોલોશ્રીહરીરે ॥૧૪॥

॥ઈતિશ્રીમૃદાલરાગ્જાપ્યાન સંપૂર્ણ॥

